Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, [БУРЯ]АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной [...] гарана | № 201 (17324) | 1986 оной августын 31, воскресени | Сэн 3 мүн.

[Мү]НӨӨДЭР—ШАХТЁРОЙ ҮДЭР

ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

[Г]АЛТА [Ш]УУНАЙ» [Ш]ҺАЙХАН

...ютаа баряад, залуу шах... шулэгүүдэй мүрнүүдые ...үгүүлхэдэ. жэгтэй уянга ...«Галта шулуунай» шэдитэ ...түүрээһэн уран зохёолшо ...хүдэлмэришэн зоной ...байһандань сэдьхэлэй омо... бэшэһэн байгаа бшуу. Тэ... үнэхөөр бэелээ. Социалис ... Ленинэй орденто Г. Д. ... Улаан Тугай орденто ...гэшэд шахтын үйлэдбэрие ...со габьяатай.

...мэргэжэлэймнай һайндэрэй ...бэадалгатайгаар тэмдэглэг... шулуун нүүрһэ малтан абал... [х]алаа, хүдэр гарнуудаа гам... байһан хүнүүдые дурдал... [Ш]ахтёр» гэһэн нэрэ зэргэдэ ...ран хүн ажаллаһан зандаа. ...тэй дашарамдуулан хэдэн ...нүүрһэнэй промышленностиин ...Хүндэлэлэй дипломоор шаг... «Хүндэтэ шахтёр» гэһэн нэ... ...ртөө. Манай участогай про... С. Сиднев Шахтёрой Алдар ...ын тэмдэгээр, В. Ж. Дор... ...аа шалгарһанай түлөө ме... ...даба. Иигэжэ сүг хүдэлдэг ...нэн сэхэ ажалай үндэрөөр ... баясамаар лэ.

...дэ шахтёр болохые хүсөө ... асуудалай гараа һаа, бага ...эршье һаа, иигэжэ харюу... ...Эрэ хүнэй хаба шадал тур... ...нгай энэл ха юм». Газар ...эрхэ байдалда түбһэн хүн ... Ажалдаа ёһотоор, өөрын... ...һаа, юумэн бүтэхэгүй. ...дбэриин комбинадта ком... ...тын, проходчигой мэргэ... ...н хүнүүдэй ерэхэдэ, ульһа ...гладаг, ажалайнгаа һонир... ...талыень ойлгуулхые орол... ...жэ эбтэй зэтэй коллектив ... Бригадир М. Г. Аверинэй ...долгоор бригада бүхыдөө ...йжараа.

...гта ажалдамнай шэнэ эрил... ...гдажа байхада, үйлэдбэри... ...нуудаа дурдаагүйдэ арга... ...да һая нэгэдхэгдэжэ, комп... ...ллектив болгогдоо. Иигэжэ ...элгэнүүдэй миин байлга ...дэлмэриин эршэ түргэдөө. ...ахтадамнай түсэб дүүргэлтэ ...гаа. Эндэ горно-геологиче... ...далай орёо болоһон ушар ... Габшье эмхидхэл һайнтай... ...далаа дууһан элсүүлэн хү... ...та гэзгэлдэ оролгон үзэг... ...хэдэ, манай 3-дахи участо... ...н найман һарын дүнгээр ...р 60 погонно метрэй зайда ... Энэ амжалта тэмдэглэхэ... ...ю-техническэ хүдэлмэрилэг... ... хүргэнэ гээд дурдалтай. ...дын эрилтэнүүдһээ уламжа...лан, эдэнэрнай тодорхой тобшолол хэжэ, ажалдаа зохёохы ёһоор хандана.

Үйлэдбэриие техническэ талаар зэбсэгжүүлхэдэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлдэг гээшэ. Шэнэ түхэлэй комбайн һаянай ашаглажа эхилхэдэмнай, энэмнай бодотоор элирээ. Гэбэшье шахтада гол хүсэеэ — хүдэлмэришэдөө урмашуулан, габшагай ажалда зоригжуулха гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго гэжэ хүтэлбэрилэгшэднай һайн ойлгодог. Би өөрөө 11 жэлдэ эндэ ажалланаб. Звеньевойгоор томилогдонхойб. Минии звенодо ажалладаг Г. П. Чесноков, В. В. Кривогорницын, А. С. Сиднев гэгшэд нүүрһэ малтан абалгада бэлэдхэл хэхэдээ, онсо шадабаритайнууд юм. Бүхыдөө коллективэймнай гэшүүдэй дунда зэргын наһан 35—36-да хүрэнэ. Одоол шандааһаяа туршаха хаһа бшуу. Мүнөө 3 халаанда хубааран хүдэлжэ, бригаадаараа сүүдэын туршада 30 погонно метр зайда проходко хэнэбди. Оньһон түхеэрэлгэнүүднайшье зогсолтогүй, дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэнэ. Хамһабариин албанайхид таһалгаряагүй хүдэлмэриемнай хангахын тула оролдодог юм. Манай, мүн 2-дохи участогай электрослесарьнүүд В. Г. Аношин, В. А. Сорвин гэгшэд нарин нягта, дээдэ гарай мэргэжэлтэд гэжэ мэдээжэ болонхой.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, партиин ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, бригадымнай коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байна. Тодорхойлбол, Шахтёрой үдэр болотор түсэбһөө гадуур 230 погонно метр хадын малталга хэхэ гэһэн уялга абаһан һаа, мүнөөнэй байдалаар энэ тоогоо 300-да хүргэбэбди. Бригадир М. Г. Аверин дүршэл ехэтэй һурган хүмүүжүүлэгшэ мүн. Шулуун нүүрһэнэй промышленностиин министерствын зүгһөө Шахтёрой Алдар Солын III, II шатын тэмдэгүүдээр шагнагдаһан, «Хүндэтэ шахтёр» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүнгөөр тэрээндэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден барюулагдаа.

Мүнөө уласхоорондын түгшүүритэ үе сагта Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхэ гээшэ манай хүдэлмэришэн, түрүү ангиин гол зорилгонь мүн. Галуута-Нуурай «галта шулууе» газарай гүнһөө бүри арьбанаар, бүри эршэтэйгээр малтан абажа, экономико хүгжөөлгэдэ эльгээхые оролдонобди. Ажалнай хүндэшье һаа, арадтаа сэгнэшэгүй туһатайл!

Б. ЧИРИПОВ,
«Гусиноозерская» шахтын 3-дахи участогай проходчик.

УРГАСА ХУРЯАЛГА ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ЯБУУЛАЯЛ, ТҮРҮҮ ТЕХНОЛОГИ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭЕЛ!

ТАРЯА ХУРЯАЛГА—86

ОДОТОЙ КОМБАЙНУУД ОЛОШОРНО

Таряа хуряалгаяа түрүүлэн эхилһэн Кабанскын районой Байгал-Худариин совхозой механизаторнууд мүнөө 13 мянган центнер таряа сохижо суглуулаад байна. Эндэ 1200 гектарай тарян сабшагдажа, 500 гаран гектарай хатаһан баалнууд сохигдоо. Энээнһээ гадна 400 шахуу гектарай тарян сэхэ хадагдажа абтаа. Һүүлэй дүнгөөр, хуряагдаһан полиин гектар бүриһөө 14,9 центнер орооһон абтаа.

Комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нёдондоной чемпион Степан Данилович Пуховской эрхимлэнэ. Тэрэ богонихон болзор соо 3090 центнер орооһо сохижо, тарянай тоог дээрэ эльгээгээ. Энэ нүхэрнай байгша ондо нёдондонойнгоо дүн холо үлүүлхээр хараална. Тодорхойлбол, байгша ондо найман мянганай хилэдэ хүрэхөөр хараална.

Нэгэдэхи отделенидэ түрүүшүүл олошоржо байна. Жэшээлбэл, комбайнернууд Александр Муравьев, Иван Балдаков, Геннадий Зеленовский, Николай Онтобоев гэгшэдэй жолоододог комбайнай бункертэ түрүүшын одон зурагдаба. Мүнөө одото экипажнууд үдэр бүхэндэ ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлжэ, хуряалгынгаа хаһа болзорые хороожо байнхай.

Т. ЦЫДЫПОВА.

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент **Н. ДРИГЕНОВЭЙ** буулгаһан фото-зураг дээрэ Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхозой комбайнер Баян-Жаргал **ВАНЧИКОВЫЕ** харанат. Энэ нүхэрнай түрүүшын үдэрһөө комбайнаа һаадгүйгөөр хүдэлгэжэ, үдэрэйнгөө даабари холо үлүүлнэ.

ЭХИНЬЭЭ ЭРХИМЛЭНЭ

Байгша оной хабар сагай улприлай хэды таарамжагүй байбашье, орооһото ургамалнуудайнгаа тарилгые агротехническэ һайн хаһа болзорто үнгэргэһэн Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой үнинэй таряашан Иван Калистратович Екимовэй бригадын гэшүүд мүнөө Увалай тарялaнда шэниисээ хуряажа байнхай.

Энэ полидо мүнөө зургаан комбайн шэниисэ сабшажа, баал болгон унагаана. Орооһото ургамалнуудаа амяарлан хуряажа захалһан түс бригадада комбайнернууд Николай Басильев, Иван Федоров, Иван Поломошнов, Борис Киреев, Василий Гусляков, Владимир Бельский гэгшэд ажалай тэмсэлдэ шалгарна.

Мүнөө колхозой бүхы бригадануудта дүн хамта 800 гектарай шэниисэ, обёос сабшагдажа, түрүүлэн унагаагдаһан тарянай баалнууд суглуулагдан сохигдожо захалаа.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ЛЕНИНИАНЫН ХУУДАҺАНУУД

Совет искусство шэнжэлэгшэ П. Корниловай суглуулбариһаа уран зурагай лениниануудын зохёолнууд революциин вождиин хэтэдээ мүнхэ образые байгуулна. Ленинэй нэрэтэй нягта холбоотой олон тоото уран зурагууд, графическа хуудаһанууд, скульптурна композицинууд, плакадууд, дурасхаалай тэмдэгүүд, медальнууд, почтын марканууд августын 28-да В. И. Ленинэй Түбэй музей соо нээгдэһэн выставкэ дээрэ табигдаба.

Тэрэнэй олон арбан жэл соо суглууһан өөрсэ шухаг зүйлнүүдэй багахан хубинь энэ экспозицида оруулагдаа. Корниловай бүлэһөө бэлэг болгогдожо, 4 мянга гаран элдэб зүйлнүүд-музейдэ тушаагдаһан байна. Элдэб үеын уран зураашад И. Бродскиин, Б. Кустодиевай, Г. Верейскиин, Н. Жуковай, П. Васильевай бүтээһэн 1500 шахуу зохёол, бүтээл тэдэнэй дунда бии. Гадаадын оронуудай уран бэлигтэнэй бүтээһэн зүйлнүүд мүн лэ олон.

Москва.

(ТАСС).

ҺАЙНДЭРӨӨ УГТАХА ЗУУРАА

Байгша табан жэлдэ ороной шахтернууд харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэнэ. Үнгэрһэн арбан жэлдэ нүүрһэ малталгын эршын удааржа, һалбариин хүгжэлтэдэ тохёолдоһон таарамжагүй шэглэлые тэдэнэр дабажа гараха болоно. Түрүү техникэ болон технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэриин газар бүхэндэ бүтээсэ ехэтэйгээр, габшагайгаар хүдэлхэ гээшэ амжалтын арга нүхэсэл мүн гэжэ горнягууд тоолоно. КПСС-эй XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй эрилтэнүүдэй үндэһөөр хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаха тухай мэргэжэлтэ һайндэртэ — Шахтерой үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаандэ хабаадагшад хэлэбэ. Августын 29-дэ Москвада тэрэ боложо үнгэрөө.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүд болон албан зургаанудай хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һууба.

СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министр М. И. Щадов элидхэл хэбэ.

Мүнөө жэлэй болон түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые жэншэдгүй бэелүүлхын тула һалбариин хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ ба дүй дүршэлөө зорюулха гээд суглаанда хабаадагшад найдуулаа.

(ТАСС).

ОЮУН СЭДЬХЭЛЭЙ БАЯЛИГУУДЫЕ—АРАДТАА

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо П. Н. Демичевэй түрүүлэлгэ доро соёлой совет жасын эмхидхэлэй комитедэй заседани августын 29-дэ Москвада болобо. Жасын уставай проект, мүн эмхидхэн байгуулгын конференциие үнгэргэлгэтэй холбоотой эмхидхэлэй болон зохёохы асуудалнууд хаража үзэгдэһэн байна. СССР-эй соёлой министр В. Г. Захаров болон СССР-эй Уран зурагай академиин президент Б. С. Угаров мэдээсэлнүүдые хэбэ.

Мэргэжэлтэдэй болон һайн дуратанай зохёохы ажал ябуулгые саашадань хүгжөөлгэдэ шэглүүлэгдэһэн олониитын үүсхэлнүүдые түс жаса материальна, сэдьхэл бодолой ба хуулиин талаар дэмжэхэ, зохёохы түсэбүүдые болон проектнүүдые бэелүүлгэдэ туһа нэмэри хэхэ уялгатай. Мүнгэ зөөри, литературын, искусствын, арадай уран бэлигэй бүтээлнүүдые, түүхын онсо шухаг зүйлнүүдые номой суглуулбаринуудые болон гар бэшэгүүдые һайн дураараа оруулха хэрэгтэ совет болон гадаадын эрхэтэдые, олониитын эмхинүүдые, зохёохы ажалтанай холбоонуудые тэрэ хабаадуулха уялгатай.

Соёлой талаар уласхоорондын харилсаа холбоо болон андалдалга хүгжөөхэ, соёлой ниитэ национальна үнэтэй сэнтэй зүйлнүүдые бэдэржэ, Эхэ орондонь бусааха хүдэлмэридэ түс жаса эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй гээд онсолон заагдаһан байна.

Эмхидхэлэй комитет уставай проектые зүбшэн хэлсээд, гол түлэб һайшаагаа.

Соёлой совет жасые эмхидхэн байгуулалгын конференци ноябрьда Москвада үнгэргэхэ шиидхэбэри баталагдан абтаа.

(ТАСС).

ҮҮСХЭЛШЭДЫЕ ДЭМЖЭНЭБДИ

ШЭНЭ ХҮСЭТЭЙГӨӨР

...район соогоо ...ургуулдаг гур... ...гэниинь бо... ..., энэ жэл... ...тарһаа шэнии... ..., хара тарява ...хотойбди. Мү... ...ягын хүдэлмэ... ...лэнхэй. ...оо хаража ...ндо хэзээ хэ... ...эр баян гэхэ ...нь 22 мянган ...юн абтаха.

... хүдэлмэриин ...жэлтэд, хүтэл... ...ханизаторнууд... ...даа заһабарил... ...лхэ хүнүүдые ... нилээд орол... Ургуулһан та... ...оролтодо оруу... ...нь доошолуу... ...ол зорилго та...

...нта оруулагда... ...ан ажалай бри... ...гшо С. Н. Бу... ахамад инже... ...еев хуряалгын ... 10—11 комбайн ... үдэрэй турша... ... хүдэлмэри тү... ...раалһан байгаа. ...о жэлэй алдуу ...гаса хуряалгые ... тохёол... ...хозой дирекци, ...ом энээниинь шуулха хэмжээн онсо хараалагдаа. Хүдэлмэриин 5 үдэр соо СКД-6 түхэлэй комбайнаар 110 гектарай ургаса хадаһан комбайнерта мүнгэн шан, улаан тугхан барюулагдаха юм.

Хадалга-зөөлгын комплексын гэшүүд түрүүн Баруун-Тала, Бургалтайн полинуудта ажаллажа, гүрэнэй үрэһэнэй участогай 75 гектарай ургаса хуряагаа. Удаань нютаг нугадаа эгээл нэлэнхы үргэн гэжэ тоологдодог Солдадай полидо механизаторнууд хүдэлөө. Эндэ комбайнернууд Валерий Банданов, Аюша Ардаев, Владимир Цыренов талын онгосонуудые жолоодон, үндэр бүтээсэ туйлана. Эртэ үглөөнһөө һүниин 1 час болотор техникын хүнхинөөн эндэхи тала дайдада замханагүй. Ажахын үнинэй мастер-заһабарилагша, КПСС-эй гэшүүн А. А. Бадмаев, инженер-технолог В. И. Зарубин, түлишэ-түрхилгын зүйлнүүдээр хангадаг автомашинын жолоошон Ю. И. Чусов гэгшэд комбайнернуудта саг болзортонь оролдосотойгоор туһална.

Таряа хуряагшадые халуун эдеэ хоолоор хангалгада онсо анхарал хандуулагдана. Тогоошоднай үдэрэй гурба, заримдаа дүрбэ дахин хүнүүдые эдеэлүүлнэ, ундалуулна. Ханда Бадмаева, Дарима Тулонова гэгшэд амтатай эдеэ хоол шанадаг баян дүй дүршэлтэй юм.

Ажалшадай дунда ойлгуулламжын-политическэ хүдэлмэри ябуулагдана. А. А. Бадиевай хүтэлбэри доро партийно-комсомолой бүлэг эмхидхэгдэнхэй.

Хуряагдаһан шэнэ ургаса сэбэрлэхэ, хадагалха, хэрэг орооһо тарянай тоогой хүдэлмэрилэгшэдэй эмхитэй ажалһаа сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Таряа сэбэрлэдэг, хатаадаг оньһон түхеэрэлгэнүүдые уридшалан Ж. Раднаев, В. Цыденов, В. Базаров гэгшэд заһабарилаа, техническэ харууһа хээ. Намарай хаһада эндэ саг үргэлжэ 15 хүн хүдэлхэ ёһотой аад, 7 хүн ажаллана. Михайловка тосхоной эмхи зургаанудай, предприятинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшадай үдэр бүри (үдэшын 17 сагһаа 24 болотор) тоог дээрэ ажаллаха тухай график табигданхай. Халаан бүри 15—20 хүн орооһо таряа сэбэрлэхэ, хатааха байна.

Тиимэһээ хүсэл оролдолгоёо гамнангүйгөөр хүдэлжэ, ургуулһан орооһо тарягаа гээлтэ хоролтодо оруулангүй, богони болзорто хуряажа абая гэһэн Хяагтын районой ажалшадай, Зэдын районой Борьёогой совхозойхидой, мүн Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэл уряае һайшаан дэмжэжэ, мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, тарягаа хүдэлмэриин 13 үдэрэй туршада хуряахабди.

В. БАНЗАРАКЦАЕВ,
Захааминай районой Михайловкын совхозой профкомой түрүүлэгшэ.

ХҮНГЭЙН ТАРЯАЛАНДА ХҮЛГӨӨТЭЙ

Һүниндөө орожо хоноһон бороогой боробтор үүлэд үглөөнһөө Икаадай хадануудай оройгоор аалиханаар нүүнэ. Газаа бүрхэг. Хойто хадануудай оройгоор үдхэн манан хөөрэн тунана.

Эгээл энэ үедэ Могойто һууриһаа баруун урагшаа Хүнтэйн тарялaнда хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ шэниисын, обёосой, хара тарянай ургаса халюуран харагдана. Мүнөө жэлдэ яһала һайн ургаса урганхай.

Бидэ энэ тарялан соогуур зурыһан харгыгаар нилээд ябажа, Аргатын совхозой тракторно-тарян ажалай нэгэдэхи бригадын полевой стандa хүрэжэ ерэбэбди. Хүн зоной эндэ олон байһан дээрэһээ түс бригадада тарява хуряалгын эхилһые тухайлхаар байба. Механизаторнууд ажал тухайгаал хоорондоо хөөрэлдэнэ. Энэньшье ойлгосотой.

Механизаторнуудтай нэгэ хэдэн үгэ андалдаһаар байтарнай совхозой директор Г. В. Харнохоев ахамад агроном О. Д. Будаев хоёр бии болобо.

— Энэ жэлдэ 4600 гектарта орооһото ургамалнуудые тариһан байнабди. Тэрэ тоодо 2300 гектарта шэниисэ, 1833 гектарта обёос, 303 гектарта горох, 300 гектарта хара тарява ургуулнабди. Тиихэдэ 822 гектарта шэниисэ эршэмтэй технологёор ургуулһан байнабди. Эдэ бүхы тарилгаһаа түсэбэй ёһоор 60 мянган центнер тарява хуряахаар хараалнабди. Һүүлэй хоёр һарын туршада хура бороогой орооогүйшье һаа, механизаторнууднай муу бэшэ ургаса ургуулжа шадаа. Иигэжэ газар тарялангай зональна гурим сахиһанай ашаар энэ хура бороогүй жэлдэ муу бэшэ ургаса хуряажа байнабди, — гэжэ ажахын ахамад агроном О. Д. Будаев хөөрэнэ.

Ажахыг дотор тракторно-тарян ажалай хоёр бригада бии юм. Тэдэниие дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд Цыбик-Доржо Биликтуев, Цыдэн Доржиев гэгшэд хүтэлбэрилнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ ажахыда тарява хуряалга эхилэнхэй, түлэг дундаа ябуулагдана. Иигэжэ энэ ажахыда тарява хуряалгада 23 комбайн хүдэлгэгдэнэ.

— Мүнөө жэлдэ тарян хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ эдеэшээ. Тиимэһээ бидэ тарягаа 24—25 үдэрэй туршада хуряажа дүүргэхээр шиидэнхэйбди. Тарямнай диилэнхидээ сэхэ хуряагдахань.

Тарява хуряалгаяа түргэн болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхөөр республика дотороо үүсхэл гаргаһан Хяагтын районой ажахынуудай, Зэдын районой Борьёогой совхозой, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай уряае һайшаан дэмжэһэн манай тарияшад харюусалгата энэ хаһаяа эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө бригада, звено бүхэндэ урид хараалагдаһан зорилгонуудынь шэнэлэгдэжэ байна,— гэжэ совхозой директор Г. В. Харнохоев хэлэнэ.

Ажахыда тарява хуряалгын бэлэдхэл муу бэшээр ябуулагданхай. Эндэхи тарянай хоёр тоог орооһо абахаар бэлэн болгогдонхой. Эндэ тоогуудые даагшад Роберт Дампилоной, Санжидма Жигжитовагай хубита яһала ехэ. Тэдэнэй оролдолгоор тоогуудай талмай бог шоройһоо сэбэрлэгдээ, заһабарилагдаа, тарява сэбэрлэхэ, хатааха оньһон машинанууд бэлэн болгогдоо. Тиихэдэ полевой станууд саг болзор соогоо заһабарилагдаһан юм. Гадна механизаторнуудай эдеэ хоолдо ехэ анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, манай ерэһэн үдэр нэгэдэхи тракторно-тарян ажалай бригадын тогоошод механизаторнуудайнгаа үдын хоолдо пельмэн бэлдэжэ байгаа бэлэй.

Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ехэ анхарал хандуулагдана. Ажалай тэмсэлдэ илажа, тарява хуряалгын дүнгүүдээр 6300 центнер тарява хадаһан комбайнерта «Минск» түхэлэй мотоцикл шан барюулагдаха юм. Тиихэдэ 250, 150 түхэригэй шангууд тогтоогдонхой.

Полевой стан бүхэндэ партийна болон комсомолой бүлэгүүд арадай хиналтын болон депутадуудай постнууд эмхидхэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ арадай хиналтын постын гэшүүнээр Даша-Нима Очиров, Морхони Аюшин, Владимир Цыренов болон бусад һунгагданхай.

— Һаядаа ажахыдамнай үбһэ хуряалга, силос даралга дүүрэхэнь. Энэ жэлдэ бидэ 51.500 центнер үбһэ һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ абаабди. Тэжээл бэлэдхэлгын дүүрэмсээр комбайнернуудайнгаа ежалые хоёр халаанда эмхидхэхээр хараалнабди. Юуб гэхэдэ, зарим механизаторнуудынай мүнөө тэжээл бэлэдхэлгэдэ ажаллана ха юм,—гэжэ Ойдоб Дондупович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Мүнөө ажахын таряашад горох хуряажа дүүргэнхэй. Эндэ гектарай дунда зэргээр 10 центнер горох абтана. Тиихэдэ хэдэн зуун гектарта шэниисэ баал болгогдон унагаагдаа. Зарим комбайнернууд тарягаа хадажа, тарянай тоог дээрэ орооһо оруулжа эхилбэ. Комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда дүй дүршэлтэй механизаторнууд Р-Б. Р. Балдашкиев, В. Э. Цыренов, А. Б. Гомбоев болон бусад түрүүшын үдэрһөө ябалсана.

— Иигэһээр силос даралгаяа дүүргэхэмнай. Энэ жэлдэ 500 гектарта кукуруза тариһан байнабди. Түсэбэй ёһоор 8600 тонно силос дарахаар хараалагданхай. Кукурузын хэды гандабашье, энэ түсэбөө дүүргэхэл байхабди,— гэжэ совхозой директор Г. В. Харнохоев хэлэнэ. «Вихрь» түхэлэй комбайнуудые шэрэһэн агрегадуудые механизаторнууд П. П. Раднаев, А. К. Цыбиков, Г. Ш. Будаев, Д. А. Бодиев, Г. Кондратьев гэгшэд жолоодоно. Тээ саана, полиин нүгөө талада КС-2,6, КСК-100, КПКУ-75 түхэлэй комбайнууд һубарин ябана. Элэ агрегадууд дүршэл шадабаритай механизаторнууд П. Х. Монголов, О. Б. Лубсанов, Б-М. Б. Турлаков гэгшэдтэ даалгагданхай.

Комбайнууд дүтэ ябаһан автомашинанудай кузовай дүүрэхэдэ, агрегадаа байлгажа, нүгөө автомашинын ерэхые хүлеэнэ.

— Мүнөөдэртөө энэ 262 гектар полиингоо ургаса хуряажа дүүргэхэмнай. Үглөөдэрһөө Хүтэрхэйдэхи 200 гектарта тариһаһан кукуруза хуряажа эхилхэбди,— гэжэ механизатор П. Х. Монголов хөөрэнэ.

Манай хөөрэлдэһөөр байтар комбайнай хажууда хооһон ЗИЛ-130 түхэлэй автомашина ерэжэ тогтобо. Пурбо Хобракович уданшьегүй агрегадаа ябуулба.

Жолоошод комбайнһаа ашагдаһан шэмэтэ ногоон тэжээл Аргатын фермын дэргэдэхи траншейдэ зөөнэ. Эндэ тракторист С. С. Гармаев К-700 түхэлэй тракторaар силос нягтаруулан дарана. Энэ нүхэрнай һүнэй комплексын дэргэдэ 1350 тонно силос нягтаруулан даража хушаа. Тиихэдээ Баазын фермын дэргэдэхи траншейдэ 1050 тонно иимэ тэжээл бэлэдхэгдээд байнхай.

— Түсэбэй ёһоор 240 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ байнабди. Һаядаа түсэбнай бэелүүлэгдэхэнь. Халаанай туршада 6—7 тонно ногооной гурил бэлэдхэнэбди. Эндэ жолоошон П. О. Гунтуповай хубита ехэ. Энэ нүхэрнай агрегадтамнай хэршэгдэһэн ногоо таһалгаряагүйгөөр зөөнэ,— гэжэ АВМ-ые даагша К. С. Цыбиков хөөрөө бэлэй.

...Энэ үдэр Аргадын совхоздо тэжээл бэлэдхэлгэ, тарява хуряалга зэргэ эршэмтэйгээр ябуулагдажа байгаа һэн. Эндэ ажаллаһан хүн бүхэн харюусалгата хаһаяа богони болзорто сүм дүүргэхээр эрмэлзэнхэй хүдэлмэрилжэ байгаа бэлэй.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

Хурамхаанай район.

ШАГНАЛ

Совет, ажахын органуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум республикын Арадай хиналтын комитедэй инспектор **Мешков** Виктор Владимировичые **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө республикын Верховно Соведэй Президиум Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай теоретическэ физикын кафедрын доцент **Дуриков** Иван Алексеевичтэ **«Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

* * *

Үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө Шахтерой үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхайн БелАЗ түхэлэй автомобилиин жолоошон Даши-Цырен **Жамбаловые**, «Гусиноозерская» шахтын проходчигуудай бригадир Владимир Яковлевич **Тимофеевые** **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Республикын нүүрһэнэй промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхайн экскаваторай ахалагша машинист Анатолий Кузьмич Шевченкэдэ **«Буряадай АССР-эй габьяата шахтер»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

Политическэ hуралсалые — мүнөө үеын эрилтэнүүдэй хэмж

hаяхан хэблэлдэ толилогдоhон «1986—1987 онуудай hуралсалай жэлдэ ажалшадай политическэ болон экономическа hуралсал эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо марксистско-ленинскэ сургаал hургаалай элитэ туйлалта болоhон партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые гүнзэгыгөөр шудалалга хараалагданхай.

Партиин хараалhан ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхахын тула коммунист, ажалшан бүхэн тусгаар оролдолго гаргаха уялгатай. Арадай ажахын хүгжэлтые үндэhөөрнь хубилгаха ябадалай эхин табигдаа: байгша зуун жэлэй эсэс хүрэтэр үйлэдбэриин хэмжээе хоёр дахин нэмээхэтэй сасуу национальна олзо хоёр дахин дээшэлүүлхээр хараалагдаа. Манай обществын хүгжэлтын шанараараа шэнэ хэмжээ туйлаха зорилго табигданхай. Тэрэниие бэелүүлхын тула ниитын, түбхын түрүүндэ экономическа харилсаануудые нарижуулан hайжаруулха, ажалай шэнжэ шанарые, хүнүүдэй материальна болон сэдьхэл бодолой эрхэ байдалые үндэhөөрнь хубилгаха, мүн социалис демократиие болон арадай өөрыгөө хүтэлбэрилхэ ябадалые гүнзэгырүүлхэ, политическэ болон ниитын хуулита байгууламжануудай бүхы гуримые эдэбхи түгэс болгохо, ажалшадай хүсэл бодолые хубилгаха шухала.

Манай республикада бэелүүлэгдэхэ гол зорилгонууд гэбэл, эрдэм-техникын дэбжэлтэдэ горитой түлхисэ үгэhэнэй ашаар арадай ажахыда үндэhэн хубилалтануудые туйлаха ябадал болоно. Олохон промышленна предприятинуудые, тэрэ тоодо, локомотив-вагон заhабарилгын болон шэнэй заводуудые, мяха-консервын комбинадые, «Теплоприбор» заводые hэльбэн шэнэдхэхэ, Улаан-Үдын 2-дохи ТЭЦ-ые, Гусиноозерскын ГРЭС-эй 2-дохи ээлжээниие, Түгнын нүүрhэнэй уурхайе бариhанай үндэhөөр түлишын-элшэ хүсэнэй үндэhэ hуурииe бэхижүүлхэ хэрэгтэй. Шэнэ технологи нэбтэрүүлhэнэй, үйлэдбэри эршэдхэhэнэй, газар элдүүрилгэ hайжаруулhанай ашаар ороохо, мяха, hү, овощ үйлэдбэрилгые нэмээхэ шухала. Ерээдүйн жэлнүүдтэ социальна үргэн ехэ программа, илангаяа хотодо болон хүдөөдэ гэр байрын барилгые нэмээхэ талаар хэмжээнүүд хараалагдаа.

Политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үндэhөөрнь шэнэдхэн хубилгангүйгөөр совет хүн бүхэниие мүнөө үеын политическэ болон экономическа бодомжотойгоор хүмүүжүүлэнгүйгөөр экономикодошье, ажалшадые хүмүүжүүлгэдэшье горитой хубилалтануудые туйлахын аргагүй. «Партийна нүлөөлэлгын бүхы хүсые мүнөө зорюулжа хандуулха хэрэгтэй байhан эгээл гол шухала юумэн гэхэдэ, мүнөөнэй байдалай хурса, эрьелтэ хубилалтын шэнжэтэйе хүн бүхэнэй ойлгохыень туйлаха ябадал болоно. Хэрбээ манай түсэбүүдтэ хүнүүдэй хайхарамжагүйгөөр хандадаг байгаа hаа, хэрбээ арад зоной ажалай ба ниитын эдэбхиие, тэдэнэй эршэ хүсые ба үүсхэлые дэбжүүлжэ шадаагүй hаамнай, манай ямаршье түсэбүүд бэелүүлэгдэхэгүй байна»,— гэжэ партиин XXVII съезд дээрэ хэгдэhэн КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл соо тэмдэглэгдээ hэн.

Хүнэй үүргые дээшэлүүлгэ, ажалша олониитын зохёохы үүсхэл хадаа обществые хубилган шэнэлэлгын гол хүсэниинь, ажабайдалай бүхы hалбаринуудта дэбжэлтэ туйлалгын эхиниинь болоно. Хүнэй үүргэ дээшэлүүлхэ талаар партийна, комсомолой болон экономическа hуралсал шухала удха шанартай. Үнгэрэhэн hуралсалай жэлдэ бүхы түхэлэй hуралсалда республикадамнай 167 мянга гаран hурагшад хабаадуулагдаа юм.

Республикын 7 мянган пропагандистнуудhаа бүридэhэн отрядай хүсэлэл оролдолгонууд съездын урда тээхи документнүүдые, удаань КПСС-эй XXVII съездын материалнуудые шудалалгада элсүүлэгдэhэн байгаа. Энэ хүдэлмэриин hайн үрэ дүнгүүдые үгэhэниинь дамжаггүй. hургуули, семинарнуудай шагнагшад эубшэн хэлсэгдэhэн документнүүдэй талааршье, мүн цех, участок, бригада гэхэ зэргын өөhэдынгөө коллективүүдэй ажал ябуулгые hайжаруулха асуудалнуудааршье хэдэн олон дурадхалнуудые оруулhан байна. Ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудые, ажахын тоосооной болон бригадна подрядай ёho гуримуудые, социалис мүрысөөндэ хабаадагшадай дүй дүршэлые шудалалга үргэнөөр дэлгэрээ.

Октябрьска, Желéзнодорожно, Кабанскын, Загарайн болон үшөө зарим районуудай партийна организацинууд хэшээлнүүдэй практическа шэглэлые шангадхаха, ажалай болон ниитын хэрэгүүдтэ шагнагшадай үүргэ дээшэлүүлхэ талаар амжалта туйлаа. Жэшээнь, Захааминай районой Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта үнгэрэгшэ hуралсалай жэлэй туршада шагнагшадай дунда коммунис ажалай ударнигуудай, уралан нарижуулагшад болон шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй тоо олошороо. Түүхэй эд, материалнуудые, элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые алмаха талаар эндэ hонирхолтой дүй дүршэл бии болонхой. Энэ зорилгоор алмалтын хубиин тоосоон эндэ нэбтэрүүлэгдэнэ. Шанаржуулгын фабрикын марксизм-ленинизмын үндэhэ hууриин hургуулиин пропагандистнууд В. В. Переляев, Ю. А. Нижник үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгэдэ шагнагшадаа, мүн бүхы коллективыешье шэглүүлэн зоригжуулдаг гээшэ. hүүлэй хоёр жэл соо комбинадта hэльбэн шэнэдхэлгэ бэелүүлэгдээ. 185 шэнэ түхеэрэлгэ табигдаа гү, али нарижуулан hайжаруулагдаа, технологическа хоёр процесс нэбтэрүүлэгдээ. Нөөсэнүүдые алмаха талаар эдэбхи түгэс хүдэлмэри эндэ ябуулагдана.

Хурамхаанай районой Аргатын совхозой Аргатын hү haалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй ябадаг марксизм-ленинизмын үндэhэ hууриин hургуулиин шагнагшадай олонхинь коммунис ажалай ударник гэhэн нэрэ зэргэтэй. Пропагандист Б. Б. Лосонова hуралсалаа шадамараар эмхидхэжэ, бүхы темэнүүдые hурагшадайнгаа ажал хэрэгүүдтэй нягтаар холбожо тайлбарилдаг юм. Жэшээнь, «Дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахилга — КПСС-эй гадаадын политикын гол шэглэл мүн» гэhэн темэ шудалхадаа, өөhэдынгөөл хүдэлмэридэ үнэн сэхээр хандахадаа, хүн бүхэн эб найрамдал бэхижүүлэлгэдэ өөрынгөө хубита оруулха зэргэтэй гэжэ шагнагшад тус хэшээлэй hүүлээр hайн ойлгоо hэн. haалишан Е. Б. Раднаева энэ хэшээлэй үедэ нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлhые Эб найрамдалай жасада дамжуулха дурадхал оруулаа. Энэ дурадхалыень фермын бүхы хүдэлмэрилэгшэд дэмжэжэ, харин майн 9-дэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй зургаан hарын даабари дүүргэhэн тухайгаа коллектив элидхээ.

Республикын партийна организацинуудта али бүхы талаарнь дэмжэжэ, саашадань хүгжөөхөөр дүй дүршэл яhала нөөсэлэгдэнхэй. Шагнагшадай ажалай, социально-политическэ эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлгэдэ политическэ, экономическа hуралсалай hайн нүлөө үзүүлhэн тушаа олон жэшээнүүдые дурдамаар. Гэбэшье hуралсалай ашаг үрэнь hанаhанда үшөөл хүрэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юундэ бүхы hургуули, семинарнуудта хэшээлнүүд эрхимээр үнгэрнэгүйб? Шэнэ эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, ажалшадай марксистско-ленинскэ hуралсалые эмхидхэхэ ябадал яагаад хубилгахаб? Энээндэ харюу үгэхэнь амар бэшэ. 1986—1987 онуудай hуралсалай жэлhээ захалжа, hуралсалые ёhын тэдыдэ үнгэргэхэ ябадал усадхаха, хэшээлнүүдэй шанар дээшэлүүлхэ талаар партийна комитедүүд горитой хубилалта туйлаха ёhотой.

Политическэ hуралсалай ажабайдалhаа таhаранги, имагтал мэдээсэлэй шэнжэ шанартай байха ушарнууд үсөөн бэшэ. Үнгэрэгшэ hуралсалай жэлэй эсэсэй хэшээлнүүд дээрэ ямар юумэ элирээб гэбэл, авиационно, локомотив-вагон заhабарилгын, судна бүтээлгын заводуудай, гадар трикотаж хубсаhанай фабрикын, барилгын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй, түмэр замай транспортын зарим предприятинуудай, Оронгын, Нарhатын, Хяагтын совхозуудай, «Улаан-Аха», Уланай колхозуудай hургуули, семинарнуудай олохон шагнагшад hуралсалай үедэ олоhон мэдэсээ өөрынгөө ажалай болон ниитын ажал ябуулгада, залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ hулаар хэрэглэнэ. Хүтэлбэрилхы зарим тушаалтадай, мэргэжэлтэдэй, хүдэлмэришэд болон колхознигуудай экономическа талаар hула бэлэдхэлтэй байhан ушарынь үйлэдбэри эршэдхэлгые, ажал эмхидхэлгын түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлгые удаарууллна.

Хэшээлнүүдые хайхарамжагүйгөөр, ёhын тэдыдэ эмхидхэхэ ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ уялгатайбди. Политhуралсалhаа мүнөө үедэ ямар юумэн нэн түрүүн хэрэгтэйб гэхэдэ, теориин зүйлнүүдые бодото хэрэгүүд дээрэ бэелүүлхэ шадабаритай болгохо шухала. Энээнhээ уламжалан, политическэ hуралсалай гол хүсэн болодог пропагандистнуудые шэлэн табиха хэрэгтэ бүри шанга эрилтэнүүдые табиха уялгатайбди. hуралсалые миин лэ, ёhын тэдыдэ үнгэргэхэ гү, али хэшээлнүүдэй үедэ эрдэмэй үндэhэтэй үзэл бодолые шагнагшадта эдэбхи түгэсөөр дамжуулха ябадал нэн түрүүн hуралсалые хүтэлбэрилэгшэдhээ дулдыдаха зэргэтэй. Эрхим пропагандистнууд Н. С. Молчанская, Н. С. Плюснин, Л. И. Гонтарь, Е. С. Божедомов, С. С. Галетова, Л. Г. Скакалин, Н. П. Табинаева болон бусадай дүй дүршэлынь хүнүүдые хүмүүжүүлхэ болон тэдээндэ бата бэхи үзэл бодол олгохо арганууд үсөөн бэшэ гэжэ гэршэлнэ. Тодорхойлбол, практическа даабаринууд, бээ даагаад hураха гурим, ниитын политическэ практика гэхэ мэтэ болоно. Энээнэй ашаар олонхи шагнагшадынь үнэн сэхээр хүдэлжэ, ниитын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаададаг байха юм. Жэшээнь, Нина Семеновна Молчанская, түсэблэлгын-экономическа таhагай үнэ сэнгүүдэй бюроо даадаг бэрхэ мэргэжэлтэ гэжэ авиационно завод дотороо суурхахын хажуугаар, хори гаран жэлэй туршада тэрэ пропагандистаар хүдэлдэг гээшэ. Олон жэлэй туршада Нина Семеновна марксизм-ленинизмын үндэhэ hууриин hургуулиие хүтэлбэрилнэ. Тэндэнь гурбан цехүүдэй коммунистнууд, хүдэлмэришэд hурадаг байна. Шагнагшадай хүдэлмэри эдэбхижүүлхын тула пропагандист хэшээл эмхидхэлгын элдэб онол аргануудые хэрэглэдэг юм. Практическа даабаринуудай онол арга шагнагшадай теоретическэ мэдэсые баталха арга олгодог. Жэлэйнгээ комплексно зохёохы түсэб соогоо Нина Семеновна курсын темэ бүхэнөөр практическа даабаринуудые хараалдаг гуримтай. Практическа даабаринууд бүхы зорилгонуудые комплексноор шиидхэхэ арга олгоно бшуу. Жэшээнь, «Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалга — партиин стратегическэ хараа шэглэл» гэhэн темэ шудалхадаа, ажалай хэды үдэр гээгдээб, ажал эмхидхэлгын, хэрэгтэй зүйлнүүдээр хангалгын талаар ушарhан дутагдалнууд дээрэhээ хэды хүн, бүлэг гү, али бүхы коллектив али зэргын хэмжээнэй продукци дутуугаар үйлэдбэрилөөб гэжэ шагнагшад тоолоhон, түүхэй эд, материалнуудые алмаха талаар, хүдэлмэриин оньhон түхеэрэлгэнүүдые hайнаар ашаглаха талаар дурадхалнуудые оруулhан байна. Шагнагшадай бэлдэhэн мэдээнүүдтэ үндэhэлэн, цехэй захиргаан тодорхой дурадхалнуудые зохёоhон байгаа. Шагнагшадайнгаа юрэнхы hуралсалай хэмжээе хараада абан, Н. С. Молчанская тэдээндэ өөрынгөө бодолнуудые тодоор найруулха, бригадынгаа коллективэй урда үгэ хэлэхэ, газетэдэ мэдээсэл бэшэхэ, реферат бэлдэхэ даабаринуудые үгэдэг юм. Тиихэдээ Нина Семеновна хүн бүхэнэй арга боломжые заабол хараадаа абадаг заншалтай.

Партийна hуралсал эмхидхэгшэд мүнөө үедэ республикын политическэ hуралсалай эрхим пропагандистнуудай дүй дүршэл нарижаар шэнжэлжэ, тэрэниие бүхы партийна организацинуудта нэбтэрүүлхын тула оролдолго гаргаха, мүн энэ хүдэлмэридэ эгээл эрхим бэлэдхэлтэй үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдые, тэрэ тоодо ажалша коллективүүдэй, ниитын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые хабаадуулха ёhотой. «Пропагандист, агитатор бүхэнэй дүршэл шадабаринь юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, мэдээжэ бодолые улам бүри тодорхой, шадаал hаа, бүри ойлгосотой, харагдама тодо, хадуусатай болгоhоной үндэhөөр тус аудиторидо тон ехэ хүсэтэйгөөр нүлөөлхэ» гэhэн В. И. Ленинэй бодолые ходо hанажа ябаха хэрэгтэй.

Тиигэхын тула пропагандист бүхэн дүршэл шадабаряа саг үргэлжэ нарижуулан hайжаруулха, политическэ бэлэдхэлээ үргэдхэхэ, хэшээлнүүдые эмхидхэлгын эдэбхи түгэс онол аргануудые ажалдаа удаа дараалан нэбтэрүүлхэ уялгатай. Энэ ямар арганууд бэ гэбэл, проблемнэ асуудалнуудые шэнжэлэлгэ, рефератуудые хамгаалалга, социалис уялгануудые хамгаалалга болон тэдэниие дүүргэлтые тодорхойлолго гэхэ мэтэ болоно.

Политическэ hуралсалай материально-техническэ үндэhэ hууриие бэхижүүлгэ, Хандагатайн леспромхозой, Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой, Сэлэнгын совхозой жэшээгээр мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ түгэс харюусаха политическэ болон экономическа hуралсалай кабинедүүдые, методическа булангуудые хаа хаанагүй бии болгохо хэрэгтэй.

hүүлэй үедэ пропагандистнуудай hуралсал, тэдээндэ мэдээсэл хүргэхэ ябадал hонирхолтойгоор, зохёохы ёhoop эмхидхэгдэдэг болоо. Парткабинедүүд, методсоведүүд тэдээндэ олон янзын туhаламжа үзүүлнэ. Гэбэшье энэ талаар дутагдалнууд үсөөн бэшэ. Семинарнууд дээрэ гол түлэб юрэнхы үргэн лекцинүүд уншагдадаг, педагогикын, психологиин, методикын асуудалнуудта анхарал багаар хандуулагдадаг байна. Дүй дүршэлөөрөө хубаалдаха ябадал хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Энэ зорилгоор партийна организацинуудай үндэhэ hуури дээрэ эмхидхэгдэдэг семинарнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, эрхим hургуулинуудта болодог нээмэл хэшээлнүүдые үнгэргэхэ шухала. Политическэ шэнэ номуудые дэлгэрүүлхэ талаар библиотекэнүүд хүдэлмэриеэ hайжаруулха ёhотой. Шэнэ номууд миил таг дээрэ тибигдаад байха бэшэ, харин пропагандистнуудта хүргэгдэхэ ёhотой. Мүн семинарнууд дээрэ парткабинедүүдэй болон библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд шэнэ номой шэнжэ[…]

КПСС-эй [...]

Мүнөөдэр — Шахтёрой үдэр

НҮҮРhЭ АБАЛГЫЕ — НЭЭМЭЛ АРГААР

«...Зүүн Сибириин нүүрhэнэй уурхайнуудай хүгжэлтэ түргэдхэхэ. Түрүү нээмэл аргаар нүүрhэ малтан абалгые бүри түргэноор хүгжөөхэ».

(Ороной саашанхи хүгжэлтын Гол шэглэлнүүдhээ)

ШУЛУУН нүүрhэнэй промышленность хадаа ороной түлишын-энергетическэ комплексын гол hалбаринь болоно. Арадай ажахые элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдээр гүйсэд хангаха гол хэмжээнүүдэй тоодо шулуун нүүрhэ малтан абалгые бүри арьбадхалга хараалагдана. Энэ зорилго бэелүүлхын тула нэн түрүүн хүдэлгэгдэжэ байгаа шахта болон уурхайнуудые hэльбэн шэнэлхэ, техническэ талаар зэбсэгжүүлхэ, бии байгаа хүсыень хүсэд дүүрэнээр ашаглаха шухала.

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ шулуун нүүрhэнэй промышленностиин хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тодорхойлогдоо. hалбариин шахтернуудай урда шанга зорилго табигдаа: 1990 ондо 785 миллион тонно шулуун нүүрhэ малтан абаха, бүхы ургалтыень ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлаха.

Манай уурхайн коллектив hалбариин урда табигдаhан зорилгонуудhаа уламжалан, өөhэдын уялгануудые хараалаа. «Агуу Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойдо—габшагай 70 арбан хоног» гэhэн уряа доро дэлгэрhэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, ажалайнгаа эршые шангадханабди. Энэ мүрысөөе шата шатаар хубаарилан эмхидхэхэ шиидхэбэри абтаhан байна. «Шахтерой үдэрые hайндэрлэлгын 39-дэхи жэлэй ойдо—габшагай ажалай 10 хоног» гэhэн уряа доро түрүүшын шатын мүрысөөн түгэсэжэ, дүнгүүдынь гаргагдаа. Эндэ Н. Н. Игнатьевай хүтэлбэрилдэг ЭКГ-8И экскаваторай экипаж илагша гэжэ тодорбо.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ нүүрhэ малтан абалгын технологиие нарижуулан hайжаруулгада бэшэ, харин арга боломжын бии hаань, технологическа шэнэ схемэнүүдые нэбтэрүүлгэдэ гол хүсэлэл оролдолгоёо зорюулха хэрэгтэй гэжэ мэдэрэнхэйбди. Мүнөө манай предприятиин хүдэлмэришэд стахановска ёho заншал үргэлжэлүүлэн, мэргэжэлэйнгээ шадабариие дээшэлүүлнэ, хоорондоо харилсаата мэргэжэлнүүдые шудална, үйлэдбэриингөө болон ниитынгээ эдэбхи дээшэлүүлнэ.

Мүнөө жэлэй Шахтерой үдэрые экономическа туршалгын эрхэ байдалда угтажа байнабди. Тодорхойлбол, уурхай автобаза хоёрнай ниитэ нэгэн коллектив болгогдобо бшуу. «Востсибуголь» нэгэдэлдэ сэхэ мэдэлтэй, нэгэ уг зорилготойгоор ажаллажа байhан хоёр предприятиин нэгэдхэгдэhэн ушарынь тон дэмбэрэлтэй. Тиин байгша оной март hараhаа хойшо автомобильна транспортын хүдэлмэри эрид hайжараа, автомобильнуудаар зөөгдэдэг породо малтан абалгын хэмжээн нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 24 процентээр дээшэлээ. Мүнөө үбэлэй хаhада бэлэдхэлгын харюусалгата саг буужа ерэнхэй. Заhабарилгын мастерскойнуудые, техникээ табидаг блогуудые үбэлэй хаhада бэлэдхэхээр хэмжээнүүдые урагшатай бэелүүлхын тула журам, эмхидхэлээ эрид hайжаруулаабди.

Хоёр предприятиин нэгэдүүлэгдэхэдэ, автомобильнуудые заhабарилга hайжараа, горнягууд болон автомобилистнуудай хоорондохи харилсаан hайн тээшээ хубилаа. hая боложо үнгэрhэн үйлэдбэриин суглаан дээрэ хамтымнай хүдэлмэридэ бии байhан дутуу дунданууд тэмдэглэгдээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаа. Техническэ болон үйлэдбэриин албанууд нүүрhэнэй шанар hайжаруулха талаар горитой хэмжээнүүдые абахаар уялгалагдаа. Гүйсэд сэбэрлэгдээгүй газарhаа нүүрhэнэй абтаха ушарнууд дайралдана бшуу.

Ажал, ажабайдалдамнай эрид хубилалтануудай боложо байhан сагта үйлэдбэриин эмхидхэл нарижуулан hайжаруулгада онсо анхарнабди. Жэшээлхэдэ, 2-дохи участок болон түмэр замай цехтэ ажахын тоосооной комплексно бригада бии болгохо талаар туршалга хэгдээ. Шухала эдэ участогуудай хүдэлмэри эрид hайжараа. Тиигэжэ Шахтерой үдэртэ абаhан уялгаhаа гадуур 32 мянган кубометр хадын малтамал түмэр замай вагонуудта ашагдажа эльгээгдэhэн байна. Эндэ В. К. Федосеевэй, Н. Н. Игнатьевай, Е. П. Балашниковай, В. Г. Брылевой, Г. И. Рычковой ударидадаг экипажууд онсо шалгаран гараа. Тепловозно секцинүүдэй дундаhаа Д. Д. Гармаевай, И. Е. Ефимовэй бригаданууд эрхимлээ. А. Д. Калашниковай хүтэлбэрилдэг 3-дахи участогай коллектив ажалай эрхим амжалтануудтайгаар hайндэрые угтаба. Нүүрhэ малтан абаха түсэбөө эдэнэр 128 процент, малтан абалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриингөө түсэб 136 процент бэелүүлээ. КПСС-эй XXVII съездын делегат А. К. Шевченко, Ажалай Алдар Солын II ба III шатын ордентэ Ф. Н. Бакшеевэй толгойлдог экскаваторнуудай экипажууд үнгэрhэн 7 hарын түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ амжаа.

Тэрэшэлэн рекультивациин болон автобульдозерно участогуудта комплексно бригаданууд эмхидхэгдэжэ, үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ hайн талын хубилалтанууд болоо. Рекультивациин участогта техникэ нэгэшье hаадгүйгөөр линидэ гаргагдадаг болонхой. Грейдерэй машинистнүүд Е. М. Недорезов, К. И. Кожевников, В. К. Поплевин гэгшэд бусадта урмашама ажалай бодото үльгэр жэшээ харуулна. Автобульдозерно 1-дэхи цехэйхид (начальнигынь В. Л. Русанов) шандааhаяа шангадхажа, хараалhанhаа холо үлүү хадын малтамал зөөhэн байна. 3-дахи автоколонныы коллектив түсэбhөө гадуур 113 мянган тонно ашаа зөөжэ амжаба. В. Г. Бухаровай эхи табиhан гэр бүлын экипаж уурхай соогоо алдаршанхай.

Залуушуулнай зохёохы ёhoop ажалдаа хандадаг заншалтай. Экскаватор болон БелАЗ-уудай экипажуудые комплексноор нэгэдүүлжэ, комсомол-залуушуулай коллективүүдэй эмхидхэгдэhэн ушар хадаа хадын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ эдэнэрэй хүсэлэл оролдолготойгоор хандадагые гэршэлнэ. Анхан эмхидхэгдэhэн 2 химэ бригадада гурбадахинь —ЭКГ-4У экскаваторай бригада нэмэбэ. Тиигэжэ байгша оной августын 1-hээ энэ экскаваторайхид 6 БелАЗ-ай түлөөлэгшэдтэй хамтаржа, нэгэн эбтэйгээр, нэгэн «амитайгаар» хүдэлжэ эхилээ. Ажал эмхидхэлгын шэнэ онол арга бүри мүhэн hайшаагдаа. Юуб гэхэдэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлээ бшуу. Тус экскаваторай машинистнууд Эдуард Мингалеев, Виктор Москалев, автосамосвалнуудай жолоошод Сергей Рыбянец, Николай Хрулев, Петр Шмелев гэгшэд комплексые бэхижүүлгэдэ горитойхон хубитаяа оруулаа.

Горнягуудай шэнэ халаанииe hурган хүмүүжүүлхэ, ажалдань дадхааха хэрэгтэ үйлэдбэриин ветеранууд онсо хубитаяа оруулна. Эдэ хэд бэ гэбэл, ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг бригадирнуудай соведэй түрүүлэгшэ, предприятиин парткомой гэшүүн Ф. Н. Бакшеев, КПСС-эй обкомой гэшүүн А. К. Шевченко, арадай депутадуудай Гусиноозерскын горсоведэй депутат П. В. Балалаечников, бригадирнуудай соведэй гэшүүн Н. Н. Игнатьев гэгшэд болоно. Байгша ондо бригадирнуудай аттестациин үнгэргэгдэхэдэ, «Нэгэдэхи классай бригадир» гэhэн нэрэ зэргэ эдэнэртэ олгогдоhон байна. Экономическа hуралсалнай тодорхой темэнүүдтэй, ажабайдалhаа, ажалhаа hабагшатайгаар, жэшээнүүдтэйгээр үнгэргэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, алмалта тухай хэшээлэй болоходо, канат-аргамжануудые хоёрдохиёо хэрэглэхэ, түлишэ-тоhодолгын материалнуудые алмаха талаар зүйтэй дурадхалнууд оруулагдаа hэн.

Үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададаг КПСС-эй гэшүүд соо hoo экскаваторщигуудай бригадир В. А. Фибих, горно мастер В. И. Черников, 2-дохи участогай начальнигай орлогшо А. А. Мятлев, тепловозой машинист-инструктор Г. Д. Горбунов гэгшэдые нэрлэмээр. Партийна эхин 5 организаци, 8 партгруппа хүдэлнэ. Коллективнай ГПТУ-е, 5-дахи hургуулиие шефтээ абанхай. hуралсалай жэлдэ hургуулиие бэлэдхэхэ хэрэгтэ туhалхадаа, промышленна предприятинууд соohoo түрүү hуури эзэлээбди.

Үйлэдбэриин хүгжэлтэ хангахын тула технологическа зэр зэмсэгээ шэнэдхэхэ, ЭШ-10-70 түхэлэй хоёр экскаватор ашаглажа эхилхэ, 40 тонно ашаа үргэхэ аргатай БелАЗ-548 түхэлэй автотранспортые 75, 110, 180 тонно үргэхэ шадалтай автосамосвалнуудаар hэлгэхэ зорилготойбди. «Востсибгипрошахт» институдта уурхайе hэльбэн шэнэдхэлгын проект зохёон табигдажа байнхай. Энээнhээ уламжалан, үйлэдбэриин шэнэ объектнүүдые бодхоолгодо харгы зам нээгдэхэ юм. Эрдэм-техникын дэбжэлтын туйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэбди. Шулуун нүүрhэнэй хэбтэшые газарай гүнhөө, урданайхиhаа бүри гүнзэгыhөө абаха хэрэгтэй болоошье hаань, хүдэлмэриин эршэ бүри шангадаха зэргэтэй.

А. ЧЕРНЯХОВСКИЙ,
Холбоолжоной шулуун нүүрhэнэй уурхайн парткомой секретарь.

Манай фотокорреспондент Жаргал Халбазыков Холбоолжоной шулуун нүүрhэнэй уурхайн хүдэлмэришэдтэй уулзажа, хэдэн фото-зурагуудые буулгаhан байна. Түрүүшын зураг дээрэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентэ, Шахтерай Алдар Солын II, III шатын тэмдэгүүдээр шагнагдаhан экскаваторщигуудай бригадир В. А. Фибих гэгшые харанат. Хоёрдохи зураг дээрэнь: уурхайн баялиг уудалагдана.

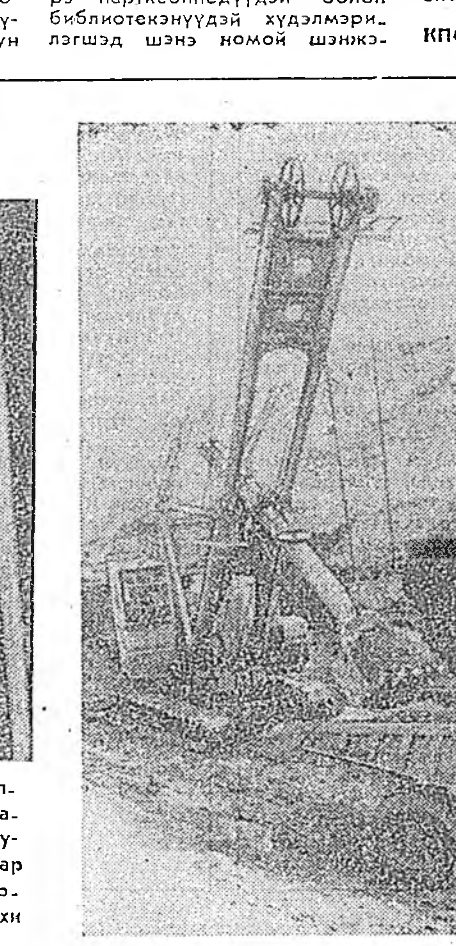

РЕПОРТАЖ

hАЙХАНААН ХҮНДЭЛhЭНЭЙ

Жэгтэй дулаанаар жэгнэhэн гэрэлтэй hаруул гэртээ гү, али албан ажалайнгаа байшанда байхадаа, энэ гэрэл, дулаамнай үгэхын түлөө оролдодог хүнүүд тухай үлүү бодомжолдогшьегүй байхабди. Энергетигүүдэй, шахтернуудай городой гудамжаар hэтэ гаража, холоhоо харагдаhан добуун тээшэ гэшхэлхэдэмнай, «Гусиноозерская» шахта тухай бодолнууд бидэнэрые эзэлбэ...

— Наhаараа эндэ хүдэлөөд, мүнөө болотор шахтада орожо үзөөгүй зомди. Харин таанад ерэн сасуугаа орохотной ха юм,— гэжэ газар дээрэхи хангалгын албанай эхэнэрнүүд маниие hахы hалаг хубсалуулха зуураа атаархангаяр хэлэнэ.

Уданшьегүй ёhотой шахтёр янзаар хубсаланхай, гэрэлнүүдтэй каска-малгайнуудые үмдэнхэй, бэеын аюулгүйе аршалха түхеэрэлгэнүүдтэй зогсожо байхадамнай, шахтын үйлэдбэриин талаар начальнигай орлогшо А. А. Плюснин маниие хараад энеэбхилнэ: «Ээм мүрөөрөө бишыхан гэхэhээ бэшэ ёhотойл шахтёрнууд ха юмта».

Модон гэшхүүрээр доошолнобди. Хажуугаарнай ута лүүжэн-конвейерээр шулуун нүүрhэн таhалгарягүй «урдана». Агаар иhсүүн шэнги. Дадалгүй зондо тиимэ ааб даа. Зарим тэгээ шиигтэйшэг. Хүл дорохисо ходол адаглан гэшхэлжэ, Анатолий Андреевичhээ хойнотохогүйе оролдонобди. Эндэ гэншэхэ, гонгинохогүй, харин ёhотойл «шахтерско» зан гаргаха ёhотой ха юм.

Гансашье Гусиноозерскын нүүрhэшэдэй дунда бэшэ, мүн «Востсибуголь» нэгэдэл соогоо мэдээжэ болоhон М. Г. Аверинэй суута бригадада хүрэбэбди. Нүхэр Аверин энэ үдэр амаржа байhан байба. Эндэхи проходчигууд хэды орёо байдалда хүдэлөөшье hаа, гээгдэлдэ огто ороогүй юм. hүүлэй үедэ элhэнэй сройhоо бутаран унаха, бусадшье hаатуулха ушарнууд олон болоо hэн. Тэдэ ажалдаа атаржаhан эдэ хүнүүднай эдэ шалтагаануудhаа hаатаад байгаагүй, проходко эршэмтэйгээр хэжэ, сэбэрлэлгын забойн хүдэлмэришэдтэ лава саг соонь бэлэдхээд лэ үгэдэг зон мүн. Мүнөө эдэнэр мантан томо комбайнаа өөhэдөө заhажа, туха сүлөөгүйнүүд байба.

— Энээнэ миин байлгаха аргамнай үгы. Ганса пневматическа түхеэрэлгэнүүдээр урагшаа дабшахагүйш. Погонно метрнүүд хэрэгтэй ха юм,— гэжэ тэдэнэр ойлгуулна.

— Мүнөө жэлдэ сэбэрлэлгын шэнэ забой ашаглагдаа. Проектнэ хүсэндөө ороо. Тэндэхи горно хүдэлмэришэд сүүдхын туршада 700—800 тонно нүүрhэ абадаг юм. Ошожо харая,—гэжэ Анатолий Андреевич дурадхана.

Ута коридорнуудые hэтэлжэ, 123-дахи лавада хүрэбэбди. «Сүүдхэдээ 1000 тонно малтан үгэе!» гэhэн уряа бэшэг нүүрhэнэй жэгдэ хана дээрэ аржытар бэшээтэй. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй, шэнэ техникэ ашаглажа эхилhэнэй ашаар сүүдхын туршада иимэ дүн туйлагдаха юм гэжэ ойлгонобди. Шахтернууд ехэл хүхюутэй зон байба. Заримайнь нюур харланхай, теэд дун сагаан шүдэнүүдэйнь энеэбхилэл — hара, наран шэнги.

— Хүдэлмэримнай хүшэр ааб даа. Теэд бидэ тиигэжэ hанадаггүйбди. Энэ ажалда үнэн зүрхөөрөө дурлаагүй hаа, нэгэшье хүн хүдэлжэ шадахагүй. Үнэхөөрсэ. Нэгэ орожо гараад лэ, «хүрөө болоо» гэхэ. Харин бидэ hурамхи болонхойбди. Үни амараа hаа— уйдадагби,— гэжэ арбан нэгэн жэлдэ эндэ хүдэлжэ байhан Олег Хлебодаровай хөөрэхэдэнь, гурбан жэлэй саана шахтер болоhон Вадим Чукмасов дэмжэнэ.

— «Шулуун нүүрhэн—промышленностиин хилээмэн» гэжэ Ленин багша тодорхойлhон юм. Түлишын-энергетическэ хүсэнэй тулгань гэжэ маниие дэмы нэрлэдэггүй, — гэжэ тэрэ шог зугаатай холин мэдүүлнэ.

...Хадын комбайнай хүсэтэ двигатель хүнхинэн хүдэлгэгдэжэ, газарай хара hудаhандал үргэлжэдөө зурыhан шулуун нүү[...]

[illegible]

КПСС-эй ЦК-гай Проектые зүбшэн хэлсэнэбди

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИИН ХҮГЖЭЛТЫН ШЭНЭ ЗАМ

[illegible] ...гаа. Дээдэ һургуулинуудай материальна үндэһэн яахын аргагүй гээгдэлдэ оронхой. Дээдэ һургуулинуудай эрдэмэй хүсэн хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Дээдэ һургуулиие шэнэдхэн хубилгахада эндэ хэлэгдээшэшье, мүн бусад «һүүдэр» үзэгдэлнүүд түргөөр дабагдаха ёһотой. Түйлагдаһан эрхим амжалтаяа арьбадхан бэхижүүлхэ зуураа, хүгжэлтын шүдэр болоһон зүйлнүүдые хойшолуулангүй «нуга даража», үүсхэлнүүдтэ, зохёохы ажалда үргэн харгы гаргагдаха ёһотой. Тусхай һуралсалай хүгжэлтын эволюционно замһаа хадууржа, тон богонихон болзор соо революционно замда гаража, байгуулгыень хубилгаха, кадрнуудые бэлэдхэлэй хэмжээе дэлхэй дээрэ түрүү һууриде гаргаха байнабди. Һуралсалые, эрдэмые, үйлэдбэриие гүнзэгыгөөр хубилгаха гээшэ шэнэдхэлгын үндэһэн болохо үгэхэ. Хүтэлбэрилгын экономическа онол аргануудые горитойгоор хэрэглэхэ тухай КПСС-эй XXVII съездын заабаринуудта гүйсэдөөр харюусамаар, дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудай арадай ажахын һалбаринуудтай шэнэ түхэлэй харилсаа байгуулга хадаа шэнэдхэлгын гол удха болохо үгэхэ юм. Эдэ харилсаануудые хэлсээ баталалгын ёһоор тогтоон байгуулхаар хараалагдана. Энэ ушарта мэргэжэлтэдые бэлдэлгын шанарай, эрдэмэй шэнжэлгэнүүдэй хэмжээнэй түлөө һуралсалай зургаануудай харюусалга дээшэлхэ, харин кадрнууд тушаа захилаа предприятинууд, организацинууд хэр зэргээр үндэһэлжэ хэнэб, дээдэ һургуули дүүргэжэ гарагшадые, эрдэм-техникын шэнэ түйлалтануудые хэр аша үрэтэйгөөр хэрэглэнэб, һуралсалай ба шэнжэлэлгын хүдэлмэриин материальна үндэһые хэр хүгжөөлсэнэб гэжэ харагдаха болоно.

Мэргэжэлтэдые бэлдэлгын шанарые үндэһөөрнь һайжаруулга хадаа хубилган шэнэдхэлгын гол зорилго мүн. Һургалгын үедэ хөөрэн ойлгуулдаг ушар мүнөө үедэ булюу байна, мүн һуралсал гээшэ элдэб эсын мэдээсэлнүүдээр дарагдашанхай — эдэ мэтэһээ сүлөөрхэ шухала. Мэргэжэлнүүдэй нэрэ хүндые томодхохо, үргэн профильтой кадрнуудые бэлдэдэг болохо, фундаментальна мэдэсын удха шанарые дээшэлүүлхэ, практическа һуралсалые шангадхаха гэжэ хараалагдана, мүн бэеэ даагаад һуралгын хэмжээе ехэ болгохо, зохёохы ажалайнь шадабариие хүгжөөхын тула эрдэм шудалалгын шэнэ түхэлнүүдые, онол аргануудые бии болгохо байнабди. Эрдэмэй ба техникын холын хараата шэглэлнүүдээр кадрнуудай бэлэдхэлые үргэдхэлгэдэ, мүн экономическа асуудалаар шэнээр бодомжолдог, социалис ёһоной ябуулга хэжэ шададаг, үүсхэл гаргадаг байхаар мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагданхай. Ниитын эрдэмүүдые заалгын бүхы системые, хүмүүжүүлгые эхинһээ һүүл хүрэтэр үндэһөөрнь һайжаруулха, ажабайдал тээшэ нюурааpнь харуулха, һанаанһаа абтаһан хэмжээ ябуулгануудһаа сүлөөлхэ, залуу хүнүүдэй мэргэжэлэй, гражданска, сэдьхэл бодолой талаар ургаха ябадалтай эдэ бүгэдые холбохо гэжэ заагдана.

Дээдэ һургуулинуудта хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдэй аша үрые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ хубилган шэнэдхэлгын таһаршагүй хуби юм. Тэдэнэй хэмжээе наада захань 2—2,5 дахин ехэ болгохоор хараалагдана. Дээдэ һургуулиин экспериментально-конструкторска ба туршалга-үйлэдбэриин үндэһые бэхижүүлгын ашаар, тэрэ тоодо ямар нэгэн захиргаанда хамжадаг шэнжэлгын, академическэ ба һалбарита эрдэмүүдэй хоорондо холбоогүй байдаг гуримые болюулһанай ашаар «шэнжэлгэ-нээлтэ-нэбтэрүүлгэ» гэжэ циклын һүүлшын шатые шангадхажа, эрдэм-шэнжэлгэдэ һайсахан хубилалта оруулха байнабди. Үндэһэн ехэ шэнжэлэлгэнүүдые хэхэ хэрэгтэ, илангаяа бэдэрэлгын шанартай шэнжэлгэ хэхэдэ, дээдэ һургуули горитой һуури эзэлдэг болохо зэргэтэй.

Научно-педагогическа кадрнуудые бэлдэлгые, шэлэлгые ба хубаарилан табилгые нилээдгүй һайжаруулха гэжэ хубилган шэнэдхэлгын хэмжээ ябуулганууд хараална. Багшанар тушаа оролдолгые һайжаруулха зуураа залуушуулые һургалгын шанарай, шэнжэлгынь хүдэлмэриин аша үрын түлөө шанга эрилтэ тэдэнэй үмэнэ табиха шухала. Студентнэрэй һуралсалаа хаядаг ушарһаа дээдэ һургуулиин штадай дулдыдадаг байһан ушарые болюулалга, багшанарай тушаалнуудые конкурсдо илаһанай ашаар эзэлдэг болголго эндэ өөһэдынгөө нүлөө үзүүлхэ ёһотой. Дээдэ һургуули үйлэдбэри хоёрой хоорондо кадрнуудаа андалдадаг гуримые эдэбхижүүлхэ арга олгогдохо байна. Тиихэдэ аспирантурые бэхижүүлхэ, докторантурые эмхидхэхэ, тусхай мэргэжэлээр заадаг багшанарые түрүү предприятинуудта эльгээжэ, удаан болзорой стажировко хүүлэдэг болохо гэжэ хараалагдана.

Арадай ажахыда мэргэжэлтэдые хэрэглэхэ ябадалые һайжаруулга мэтын гол шухала асуудалда горитой һуури олгогдонхой. Тиихэтэй хамта кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, тэдэндэ дахин бэлэдхэл гаргуулха, дээдэ һургуулиһаа талархай байлгые дабан болюулха, эдэ бүгэдые гуримшуулан нарижуулха шухала гэжэ тоологдоо. Мэргэжэлтэдые һургажа, диплом абажа гараһанайнь һүүлээр таһалгаряагүй һуралсалай оршон байдал байгуулха тушаа хэлэгдэнэ. Энэ хадаа эрдэм-техникын түрүү политикые бэелүүлгэдэ бодото түлхюур болохо үгэхэ юм.

Эндэ нэрлэгдэһэншье, мүн хубилган шэнэдхэлгын бусадшье асуудалнуудаар дээдэ ба тусхай дунда һургуулида үргэн ехэ хөөрэлдөөн болохо байнхай. Табигдаһан зорилгонуудые зохёохы ёһоор шиидхэлгэ, һуралсалай зургаануудай коллективүүдэй, тэдэнэй партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай бүхы ажал ябуулгые эдэбхижүүлгэ хадаа зүбшэн хэлсэлгын дүн болохо үгэхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй.

Г. ЯГОДИН,
СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министр.

Москва.

ЧЕЛЯБИНСКДА—250 ЖЭЛ

[illegible] ...рациин эгээл томо городой нэгэн болохо Челябинск хотодо ...гүйсэбэ. Тэрэнэй түүхэдэ ...оной нэрэнүүд, хэрэгүүд ... Пугачёвой хүтэлбэрилһэн бүһэлгаанай үедэ Исетскэ ... байһан Челябинск ... коммуна болобо гэжэ ... бэлэй. Челябинскын ... һараһаа үлүүтэй болһон ... засагые эрэлхэгээр ... Эндэ түүхэтэ үйлэ хэрэг ... Агууехэ түмэр замай ..., Түбэй Россиһаа Аласай ... нээгдэһэн түмэр замай ... болоһон байна. Тиимэ... промышленность түргэнөөр хүгжэжэ, ... хүдэлмэришэн анги хү... Энээнһээ уламжалан ... оной үеэр «Ураалай ... холбоон» эмхидхэгдэһэн ... революцида городой ... анги эдэбхитэйгээр хабаа...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ абаһан Танкоград гэһэн хоёрдохи нэрээрээ челябинскынхид омогорходог. Эндэ бүтээгдэһэн танкнуудаар бүридхүүлэгдэһэн хэдэн арминууд Берлин хүрэтэр илалтын зам гаталаа.

Дайнай удаадахи жэлнүүдтэ город түргэнөөр хүгжэһэн байна. Драмын театрай, Пионернүүдэй байшангууд, худалдаа наймаанай ехэ түб бодхоогдоо. Мүнөө эндэ 5 театр, филармони, университет, һуралсалай дээдэ 7 эмхи зургаан хүдэлнэ. Челябинскда үйлэдбэрилэгдэһэн тракторнууд, радиоприемнигууд, булад, сорогонууд, гутал гансашье орон соогуураа бэшэ, мүн хилын саана эльгээгдэдэг. Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ дайсаниие илахын тула ехэ хубита оруулһанайнь түлөө сронойнай правительство Ленинэй орденоор Челябинскые шагнаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пионернүүд болон һурагшадай Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ ордон.

ТАСС-ай фотохронико.

СЕНТЯБРИИН 1—ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ҮДЭР

Түби дэлхэй амгалан тайбан байха ёһотой

Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн үдэр сентябриин 1-дэ тэмдэглэгдэдэг һайхан ёһо заншалтай юм. 47 жэлэй урда тээ энэл үдэр гитлеровскэ Германи Польшодо добтолжо, дэлхэйн хоёрдохи дайе үүдхээ һэн. Энэ ёһо заншал гүнзэгы удхатай: үнгэрһэн дайнай уршаг хойшолонгуудые, баатарай үхэлөөр унагшадай захяа заабаринуудые дурсан һанахадаа, тэдэнэй шуһаар лэ түйлагдаһан амгалан тайбан байдалые сахин хамгаалха гэжэ оролдодог, ерээдүй тухайдаа бодомжолдог, иимэ аюулта дайн байлдаануудай дабтагдахагүйн тула али бүхы юумэ хэнэ гээшэ гүбди гэжэ сэдьхэдэг байнабди.

Хэблэлдэ хандая. Һүүлэй үедэ манай орон дотор, Европын, Америкын ба бусад түбинүүдэй хото городуудта болохо байһан жагсаалнууд, митингнүүд болон бусад ябуулганууд тухай хэблэлһээ мэдэжэ абанабди. Тэдээндэ хабаадагшад эб найрамдалые хамгаалха, совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые дэмжэхэ талаар эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Вашингтоной дай экүрөөдэһэн ябуулгануудые буруушаана. Тиихэдээ бүмбэрсэг дэлхэйн арад түмэн шэнэ дайнай аюулые зайсуулан саража, хүн түрэлтэнэй саашадаа амгалан тайбанаар ажаһуухынь тула бата эб найрамдал хангаха хүсэлэнтэй байһанаа элирхэйлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой совет телевиденеэр хэһэн Мэдүүлгэ соохи ядерна тэһэлэлгэнүүдые нэгэ талаһаа зогсоолгоёо 1987 оной январиин 1 болотор һунааха тухай Советскэ Союзай шиидхэбэри дэлхэйн арад зоной эдэ бүхы тэмсэлдэ шэнэ түлхисэ үгэнэ. Энэ хадаа ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар совет программын үнэн зүрхэнһөө хэгдэжэ байһые гэршэлнэ. Совет гүрэнэй политикын үгэ хүүртэеэ таһаршагүй холбоотой байһыень харуулна. Гадаада далайн саана эб найрамдал тухай юрэнхы дээрэнь хэлэхэ дуратай юм. Гэбэшье тэндэ тодорхой асуудалнуудаар ямар нэгэн шиидхэбэринүүдые абаха дурагүй байһанаа харуулха зуураа, тад һөөргэ юумэ бэелүүлдэг байна. Жэшээнь, президент Рейган ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха шухала байһан тухай шашаад, шаляад һаладаггүй юм. Гэбэшье ядерна тэһэлэлгэнүүдые зогсоохо тухай совет шиидхэбэриие дэмжэхэгүйһөө гадна, дуулахашье дурагүй бшуу. Тодорхойлбол, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха зам нээхэ ябуулгые бэелүүлхэ дурагүй байна.

Ядерна тэһэлэлгэнүүдые зогсоохо тухай Советскэ Союзай соносхоһоорнь жэлһээ үлүүтэй саг үнгэрбэ. Энэнь манай ороной эб найрамдалта ленинскэ гадаадын политикын хубинь, бодото бэелэлынь болоно. Энэ политикань совет эб найрамдалта олон тоото үүсхэлнүүдтэ бэелүүлэгдэжэ байна. Бусад социалис оронууд Советскэ Союзтай бата нэгэдэлтэйгээр тэмсэнэ. Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Будапештын зүблөөн дээрэ абтаһан документнүүд соо үхэлэй аюулта ядерна дайнһаа хүн түрэлтэниие аршалан абарха генеральна хараа түсэб табигданхай.

Үнэхооршье, буу зэбсэгүүдые хуряаха арга олгоһон, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха талаар шэглүүлэгдэһэн манай һүүлшын дурадхалнууд тухай тобшохоноор һануулаябди:

— ядерна туршалгануудые болюулха. Эгээл нарин нягта хиналта доро ядерна туршалгануудые бүрин хүсэдөөр болюулха хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ. Энэнь ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха замда шухала алхам болохо, ядерна зэбсэгүүдые нарижуулан һайжаруулгада, тэдэнэй шэнэ түхэлые байгуулгада хаалта табиха ёһотой;

— замбуулинай добтолхы буу зэбсэгүүдые зохёон бүтээнгүй, ядерна буу зэбсэгүүдые энэ зуун жэлэй һүүл болотор бүрин хүсэдөөр усадхаха үргэн ехэ программа;

— хэрбээ Англиин, Франциин ядерна зохихо буу зэбсэгүүдээ үргэдхэнгүй, харин США-гай стратегическэ ракетэнүүдээ, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдээ бусад оронуудта дамжуулангүй байбалнь, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ совет болон американ ракетэнүүдые Европодо гүйсэд дүүрэнээр усадхаха;

— хүн зониие олоорнь алаха зорилготой химическэ буу зэбсэгүүдые, тэдэниие бүтээхэ промышленна баазые энэ зуун жэлдэ усадхаха;

— Европодо — Атлантикаһаа эхилээд Уураал хүрэтэр — зэбсэгтэ хүсэнүүдые, юрын буу зэбсэгүүдые хорооха. Тиихэдэ оперативно-тактическа зорилготой ядерна буу зэбсэгүүдые нэгэн доро хорооха. Имагтал түрүүшынхеэ хорооһоной ашаар нэгэн-хоёр жэлэй туршада хоорондоо зүришэжэ байһан сэрэгэй-политическэ бүлэглэлнүүдэй гүрэнүүдэй сэрэгүүдэй тоое тала бүхэнһөө 100—150 мянган хүнөөр хорооха;

— замбуулинай дайдые амгалан тайбанаар ашаглалгын уласхоорондын харилсаанай — «одото амгалан байдалай» шата шатын программа. Тэрэниие бэелүүлһэнэй ашаар Газар шадарай замбуулинай дайда дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада хэрэглэгдэхэ, дэлхэйн хүгжэлтэ дэбжэлтые планетэнүүд хоорондо дэлгэрүүлэн тарааха үндэһэ һуури табигдаха байна;

— национальна техническэ хэрэгсэлнүүдые, мүн уласхоорондын ябуулгануудые, тэрэ тоодо нютаг нютагуудта шалгалтануудые хэжэ, бүхы асуудалнуудта, бүхы шатануудта буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хороолгын, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалгын ашаг үрэ ехэтэй хиналта тогтоохо;

— сэрэгэй, политическэ, экономическа ба гуманитарна асуудалнуудаар уласхоорондын аюулгүй байдалай системэ байгуулха. КПСС-эй XXVII съезд дээрэ иимэ системын үндэһэ һуури табигдаа һэн. Тэрэ манай партиин Программаһаа үндэһэлэн гарана.

Хэрбээ американ талын совет гадаадын политикада хабаатай хурдан түргэн дабшалтые, бодото байдалые элирхэйлэн харуулаа һаань, буу зэбсэгүүдые хуряалгын хэрэг һууриһаа хүдэлгэгдэхэ байгаа. Магад, энэ жэлдэ — ООН-ой соносхоһон Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ — арадуудай һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл бэелүүлэгдэхэдээ болохо байгаа. Тиигэбэл эдэ бүгэдэ нэрэдээ хүрэхэ һэн.

Ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюулалгаяа һунааха тухай совет шиидхэбэри ядерна тэһэлэлгэнүүдые үргэлжэлүүлжэ байгшадта үшөө дахин бодомжолон, ямар уршагта муухай хэрэг бэелүүлжэ байһанаа бодожо үзэхыень баадхана. Энэ эрэлхэг алхамай ямар гүнзэгы удхатай байһан тухай бодомжолходоо, Советскэ Союзай амгалан тайбанаар ажаһуухые, буу зэбсэг хуряахые үнэн зүрхэнһөө оролдожо байһыень дэлхэйн олонхи хүнүүд ойлгоно. Энэ һайн һайхан һанал бодолые дэмжэхыень американ захиргаанииe уряална. Холбоото Штадуудта, тэрэ тоодо конгрессэ тээшье ядерна буу зэбсэгүүдые хуряалгын тала баригшад олошоржо байнхай.

Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн үдэртэ амгалан байдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэдээ, тэрэнэй бата бэхи байлга манай ороной хүсэнһөө ехэтэ дулдыдаха байна гэжэ ойлгохо ёһотойбди. Шэн габьяата ажалаараа, хэрэглэгдээгүй байһан асари ехэ нөөсэнүүдые сүлөөлдэг шэнэдхэн хубилгалгаараа энэ хүсые бэхижүүлжэ шадаха байнабди. Энэнь ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха хэрэгтэ горитой ехэ хубитаяа оруулха байна.

Ю. РОМАНЦОВ.
(ТАСС).

Багшанарай августын зүблөөнүүд

БЭШҮҮР

Бэшүүрэй районой багшанар августын 27—28-най үдэрнүүдтэ районойнгоо түб һууринда олоороо сугларжа, һуралсалай шэнэ жэлэй зорилгонуудые зүбшэн хэлсэбэ. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэриие бэелүүлэн, ажалай һуралсалые эмхидхэн ябуулха хүдэлмэриин дүнгүүд ба арбан хоёрдохи табан жэлдэ районой социально-экономическа хүгжэлтын хараа түсэбүүд тухай КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Л. Ефимов элидхэл хэбэ. Мүн «1985—1986 онуудай һуралсалай жэлдэ һургуулиин реформо бэелүүлхэ талаар багшанарай коллективүүдэй ябуулһан хүдэлмэриин дүнгүүд, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэриин ёһоор, хүдэлмэрисэ шэнэдхэн хубилгалгын зорилгонууд тухай» райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Е. Каурова элидхэл хэбэ. Районой һургуулиһаа ерэһэн олон багшанар элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, өөһэд өөһэдынгөө ажаглалтануудые хэһэн байна. Илангаяа ажалда дуратайгаар хүүгэдые хүмүүжүүлхэ, саашанхи мэргэжэлыень зүбөөр шэлүүлэн олгуулха асуудалда онсо анхарал хандуулагдаа.

А. СИДОРОВА,
Бэшүүрэй райгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагай инспектор.

ХЭЖЭНГЭ

Мүнөө үедэ багшанарай августын зүблөөнүүд хаа хаанагүй болохо үнгэрбэ. Багшанар һуралсалай шэнэ жэлдэ яажа хүдэлхэеэ, һургуулиин реформые саашадань эршэмтэйгээр бэелүүлхэ тухайдаа гол шухала асуудалнуудаа зүбшэн хэлсээ.

Хэжэнгэдэ болохо үнгэрһэн зүблөөн энэ талаараа ондоо тээхи зүблөөнүүдһээ балай илгараашьегүй ёһотой. Августын 27—28-най үдэрнүүдтэ болохо үнгэрһэн багшанарай зүблөөн дээрэ «Һургуулиин реформые бэелүүлхэ талаар хүдэлмэрисэ саашадань нарижуулан һайжаруулха тушаа районой партийна организациин, мүн багшанарай коллективүүдэй дүүргэхэ зорилгонууд, арбан хоёрдохи табан жэлдэ социально-экономическа хүгжэлтын хараа түсэбүүд тухай» КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Лубсандоржиев элидхэл хэһэн байна.

Район дотор гэгээрэлэй эмхи зургаанудай яажа һургуулиин реформые бэелүүлжэ байһан тухай, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэриин ёһоор хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаха тухай райсоведэй гүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагые даагша В. Ц. Дашинимаев элидхэл хэбэ.

Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуулиин директор, РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник В. Е. Балашова, Хэжэнгын совхозой директор Г. С. Васильев, Дунда-Худанай һургуулиин багша, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Н. Ц. Будожапова, Дээдэ-Худанай сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. Н. Рубцов, Ново-Кижингинскын һургуулиин эхин классай багша В. К. Газинская, районой сэрэгэй комиссар И. Ж. Бадмаев, ажалай һуралсалай багша Д. Д. Доржогутапов, В. Б. Батуева гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дундануд тушаа үгэ хэлэһэн, һанамжа дурадхалнуудаа оруулһан байна.

Г. БУРХИЕВА,
Хэжэнгын райгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагай инспектор.

УНШАГША АСУУДАЛ ТАБИНА

МАЛШАДТА АНХАРАЛ ХЭР ХАНДУУЛАГДАНАБ?

«Буряад үнэн» газетын редакцида хандаһан энэ миниии түрүүшын бэшэг болоно. Энэ ушарта шалтагаанууд бии юм. Үзэсхэлэн һайхан Хасууртай голдо ажалладаг бидэ, дүрбэн гүүртэнүүдэй малшад, газетэ, журналнуудые долоодохи жэлээ абанагүйбди. Манай байрануудһаа хоёо бэшэ оршодог Нарин гэжэ модо бэлэдхэгшэдэй һууринай ондоо газарта зөөгдэхэдэ, тэндэхи почтын отделени хаагдаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо хара багаһаа гэхээр уншадаг «Буряад үнэн», мүн «Байгал» журнал, районой «Ажалай туг» газетэ болон бусад хэблэл захиха аргагүй болошоо һэмди.

Харин тиихэдэ манай хүршэнэр, Хамниин совхозой малшад, газетэ, журналнуудые саг болзортонь захижа, абажа уншадаг байна. Юундэб гэхэдэ, ажалшад тухайгаа һаналаа табидаг энэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд ажахыдаа тусгаар почтальониие томилоо бшуу.

Районой хэлхээ холбооной узелай начальник В. Х. Хуриганов, манай совхозой директор В. Б. Соктоев, партбюрогэй секретарь А. Л. Жапов, профкомой түрүүлэгшэ С. Г. Рабданова гэгшэдтэ редакциингаа зүгһөө хандажа, хэблэл захиха саг болзортоо абаха арга бэдэрүүлыт гэжэ ханданабди.

Үшөө нэгэ гүйлтэ. Манай совхозой 4 гүүртын байрануудые тойроод, Нарин һууринда, Хужарай геологическа партиин, Бага-Гойногорой уурхайда, Хамниин совхозой малай байрануудта электрын гэрэл яларжа байдаг. Харин тиихэдэ бидэнэр лаампын бүүдэгэр гэрэлтэй ажаһуунабди.

Хасууртайн малшадай ажал хэрэгүүд муу бэшэ. Жэшээнь, наһанайнгаа нүхэр Лайжит Жаргаловна, Лариса басагантаяа хамта харууһалдаг манай гүүртэдэ 70 гаран тугал абтаад байна. Залуу нялха тугалнууд гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Эндэхи Байса гэжэ нютагта манай бүлэ 14-дэхи жэлээ ажалладаг. 100 үнеэдһээ 82—90 тугал абтадаг болонхой.

Тиихэдэ, Хасууртайн малшадай гэр байранууд, малнуудай хашаа хорёо, дал барилганууд шэнэлэгдэнэгүй, үргэдхэгдэнэгүй. Зуһалангуудай, үбэлжөөнүүдэй байранууд хуушаржа үмхирэнхэй. Хэзээ малшадай ажабайдалда анхарал ёһотоор хандуулагдадаг болохо гээшэб!

Б. БУДАЕВ,
Захааминай районой Цахирай совхозой гүүртые даагша.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС — АПН

ЗҮБЛӨӨН ДҮҮРЭБЭ

КУВЕЙТ. Персидскэ тохойн араб гүрэнүүдэй харилсаанай соведэй гэшүүн-гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй ба нефтиин министрнүүдэй зүблөөн Саудовска Аравиин Абха хотодо хүдэлмэрөө дүүргэбэ.

Энэ райондо тохёолдоһон оршон байдалые, соведэй гэшүүн-гүрэнүүдэй харилсаае үргэдхэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые хуралдаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсээ. Иран — Ирагай хоорондохи хёмороо зүришэлдөөе болюулха талаар шэглүүлэгдэһэн хүсэлэл оролдолгонуудые эрид шууд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Дэлхэйн дэлгүүр дээрэ нефть худалдалгын ямар байдалтай байһые зүблөөндэ хабаадагшад мүн лэ хаража үзөө.

ФИШЕР СОВЕТ ЭБ НАЙРАМДАЛТА ҮҮСХЭЛНҮҮД ТУХАЙ

БЕРЛИН. Сэрэгэй политикын ба аюулгүйн политикын талаар эдэ асуудалнуудай нягта холбоотой байгаашье һаань, ядерна бүхы туршалгануудые нэгэ талаһаа болюулха тухай М. С. Горбачевой соносхоһон Советскэ Союзай дүрбэдэхи шиидхэбэри дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангаха зорилготой байна гэжэ ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Оскар Фишер мэдүүлбэ. ГДР-эй Гүрэнэй Совет, Арадай палата болон правительство, бүхы эрхэтэд Советскэ Союзай энэ шухала шиидхэбэриие һайшаажа байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тиихэтээ хамта американ захиргаан энэ жэшээе одоошье дэмжэхэ аабза гэжэ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэбди. Юундэб гэхэдэ, манай түбиин арадууд, бүхы дэлхэйн арадууд иимэ алхам хэхые хүлеэнэ.

КАМЕРУНДА ЕХЭ АЮУЛ УСАЛ БОЛОБО

ПАРИЖ. Августын 21-дэ Камерунай баруун-хойто хубидахи Ниос нуурай оршондохи вулканһаа газ агаарта ехээр хаягдаа һэн. Эгээл тиимэһээ 20 мянган шахуу хүн эндэһээ ондоо тээшэнь нүүлгэгдээ гэжэ Франс Пресс агентство ООН-ой Верховно комиссарай захиргаанай мэдээндэ үндэһэлэн дамжуулһан байна.

Камерунай засагаархид эм домуудые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые, хубсаһа хунар болон майхангуудые ороной Баруун-Хойто провинциин захиргаанай түб — Баменду хотодо эльгээнэ. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд хүн зониие сэбэр уһаар хангана. Ушарынь юуб гэхэдэ, нютагай гол мүрэнэй уһа хэрэглэхэнь аюултай болоо гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно. Хохидолдо ороһон 500 шахуу хүн Вум хотын больницада, аюул усалай болоһон газарта бии болгогдоһон сэрэгэй госпитальдо оруулагдаа. Аюул усалай болоһон тухай соносхогдоһон вторнигһоо хойшо 1534 хүн хосорбо.

ДЕЛИ. Американ зонхилхы бүлэгөөрхид бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөе саашадань бэхижүүлгэдэ һаад тойбо ушаруулхые, эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлхые, бэеэ дааһан байдалтай залуу гүрэнүүдэй экономическа ба социальна хүгжэлтын түлөө тэрэнэй тэмсэлые буруу һүргэхые оролдоно гэжэ Индиин эрдэмтэ С. Таки Хайдер «Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөн тушаа США-гай политика» гэһэн брошюрa соогоо бэшэнэ.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай гаргадаг амгалан тайбан бүхы үүсхэлнүүдые Вашингтон ууртайгаар угтадаг байна гэжэ автор бэшэнэ. Жэшээнь, ядерна зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар шэглүүлэгдэһэн дурадхалнуудые залан сэхээр оруулдаг «Делиин зургаанай» ажал ябуулга США-гай дурыень гутаана.

ИНДИИН ЭРДЭМТЭД США-е БУРУУШААНА

СЭРЭГЭЙ ДОБТОЛГО ХЭХЫЕ БЭЛДЭНЭ

ВАШИНГТОН. Холбоото Штадууд Ливидэ сэрэгэй добтолго хэхые бэлдэжэ байна гэжэ Рейганай захиргаанай үндэр дээдэ тушаалтадай нэгэн понедельнигтэ Ассошиэйтед Пресс агентствэдэ мэдээсэбэ. «Ливидэ эсэргүү сэрэгэй, нюуса болон экономическа ябуулгануудай программануудые» Вашингтоной бэлдэжэ байһан тухай «Уолл-стрит джорнэл» газетын мэдээсэлые тэрэ баталба. Газетын энэ мэдээсэлые буруушаахаяа Сагаан байшангай хэблэлэй секретариин орлогшо Лэрри Спикс арсаһан байгаа. Ливидэ эсэргүү шэнэ ябуулгануудые бэелүүлхын тула США-гай союзнигуудай зүгһөө дэмжэлгэ абаха зорилготойгоор американ үндэр дээдэ тушаалта Баруун Европын оронуудаар һаяхан ябажа ерээ һэн гэжэ тэрэ баталба.

ДАНИЭЛЬ ОРТЕГЫН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

БЕЛГРАД. Никарагуагай контрреволюционернүүдтэ сэрэгэй нэмэлтэ туһаламжа үзүүлхэ тухай американ конгрессэй шиидхэбэри һүүлэй үедэ хойно хойноһоо урагшагүйдэнэ. Энэнь Никарагуагай революцида эсэргүү ээрхэг түрмхэй ябуулгануудаа США-гай улам үргэдхэхые хүсэжэ байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Никарагуагай президент Даниэль Ортега эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Тэрэ хани ёһоной албанай хэрэгээр Югославида ерээд байнхай.

Никарагуа тушаа США-гай бэелүүлжэ байдаг булимтархы политика хадаа хумхиин тооһон болежо хосорон һалаһан Холбоото Штадуудай Вьетнамдахи гутамшаг муухай ээрхэг түрмхэй ябуулгын үргэлжэлэл, бэеэ дааһан байдалтай оронуудые бүдүүлигээр хашаһан, харшалһан үшөө нэгэ жэшээ болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

США-гай зүгһөө Никарагуае экономическа талаарнь хашаһан харшалһан политикые Д. Ортега эрид буруушааба. Иимэ эрхэ байдалда Латин Америкын бусад гүрэнүүдтэй, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдтэй, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай, тэрэ тоодо СССР-тэй харилсаа холбоогоо хүгжөөхын тула бидэ ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гарганабди.

КОЛЬ МИТТЕРАНТАЙ УУЛЗАБА

БОНН. ФРГ-гэй канцлер Гельмут Коль Франциин президент Франсуа Миттерантай Баруун Германиин Хайдельберг хотодо уулзаба. Уулзалгын зүблэхэ зүйлэй соносхогдоогүйшье һаань, зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаанууд, мүн Европодохи харилсаае улам бата бэхи болгохо асуудалнууд, нэн түрүүн Франциин ба Баруун Германиин хоорондохи харилсаае саашадань бэхижүүлхэ асуудалнууд тэрээндэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа гэжэ хоёр ороной хэблэл тэмдэглэнэ. Баруун Европодо «Париж — Бонн» гэһэн харилсаа холбооё улам бэхижүүлхэ талаар хоёр политическэ ажал ябуулагшад ехэ оролдолго гаргаха байна гэжэ Парижай «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Франциин Мозель департаментын Катномдохи атомна электростанцида болоһон аюул усалай ушар шалтагаанудые зүбшэн хэлсэлгэдэ уулзалгын үедэ онсо анхарал хандуулагдаха юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, баригдажа байһан АЭС-эй зарим байшан хэдэхэн үдэрэй урда тээ уһанда абташаһан байгаа. Баруун Германиин хилэ шадар байрладаг АЭС-тэ болоһон аюул усал тухай Франциин тала хожомдожо мэдээсэ гэжэ ФРГ-гэй олонниитэ дураа гутаһан байха юм.

АЛТАН НАМАРАЙ БЭЛЭГҮҮД

Байгша оной сентябриин 6-най үдэр Улаан-Үдэ хотын ажалшадай амардаг, сэнгэдэг парк соо «Алтан намарай бэлэгүүд» гэһэн выставкэдэ эмхидхэлэй бэлэдхэхы хүдэлмэри эдэ үдэрнүүдтэ ябуулагдажа байнхай.

Хотын предприяти, эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй, һургуулинуудай һурагшадай, саад ургуулха дуратайшуулай коллективүүд выставкэдэ олоороо хабаадаха болонхой, өөһэд өөһэдынгөө ургуулһан баглаа сэсэгүүд, огородой ургамалнуудые бэлдэнэ.

— Манай саадай гэшүүд выставкэ үнгэргэгдэхэнь гэһэн соносхолые аргагүй баяртайгаар угтаба. Юуб гэхэдэ, зулгы зохид зунай һарануудта огород дээрэһээ баян ургаса хуряагдажа абтаа ха юм. Пенсионернүүд А. П. Жерниревская, Н. В. Тлибченко, Г. А. Грязнухина, В. Я. Логвиненко, Л. А. Морозова гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө ургуулһан мантан томо арбуз, дыни, помидор болон бусад баялигуудаа выставкэдэ асаржа, олоной үзэмжэдэ табихань,— гэжэ «XX лет Победы» саадай правлениин түрүүлэгшэ А. С. Мурашева омогорхоно.

Алтан намарай баян хэшэгэй выставкэдэ авиационно, локомотив-вагон заһабарилгын заводуудай, бусад предприятинуудай, мүн «Дружба», «Коммунальник», «Сибиряк» болон бусад саад ургуулагшадай коллективүүдэй сэсэгүүдые тариг шад хабаадалсаха дуратай байһанаа мэдүүлбэ.

Хотын ажалшадай амардаг, сэнгэдэг парк соо үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан выставкэдэ бэлэдхэл түлэг дундаа. Мүнөө эндэ түхеэрэлгын бүхы хүдэлмэри хэгдэжэ, хаана, али буланда сэсэгүүдые, огородой эдеэ хоол табиха тусхай талмай, павильонууд бэлдэгдэнэ. Арадай творчествын бүхэсоюзна хоёрдохи фестивалиин программаар, Агуу ехэ Октябриин болоһоор 70 жэлэй ойдо зорюулагдан эмхидхэгдэһэн выставкэ хараха дуратайшуулай олон байхань дамжаггүй.

— Выставкэдэ хамтадаа хотын олон тоото предприятиин коллективүүд, һургуулинууд, саад ургуулагшад хабаадаха болоно. Энэнь ехэ һайшаалтай. Үзэмжэдэ табиха зүйлнүүдэй дунда Альбина Ивановна Малыхинагай ургуулһан 1 метр 50 сантиметр утатай үгэрсэ, Ксения Васильевна Серебренниковагай 6 килограмм шахуу шэгнүүртэй капуста, Галина Александровна Грязнухинагай зунай туршада ургуулһан мантан томо арбуз болон гоё һайхан сэсэгүүд оролсохо юм. Тусхай нарин харууһан доро ургаһан эдэ бүгэдэ байгаалиин баян хэшэг урмашан харахыетнай уринабди,— гэжэ паркын директор С. Ф. Миронова хөөрэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

АЖАЛАА ДҮҮРГЭБЭ

Яруунын районд о студентнэрэй барилгын отрядуудай ажалай халуун хаһа дүүрэжэ, ВЛКСМ-эй райком түгэсхэлэй слет эмхидхэбэ. Слет дээрэ студентнэрэй барилгын отрядуудай областной штабай инструктор В. Ильин, комсомолой районой комитедэй нэгэдэхи секретарь Б. Цыдыпов студентнэрэй отрядуудай ажалай дүнгүүдые сэгсэлжэ, район дотор барилга хэһэн эдэнэртэ халуун баяр хүргэбэ. Зүүн-Сибириин технологическа институдай «Орион» гэжэ отряд (командирынь О. Потасян, комиссарынь М. Тучинов) нэгэдэхи һуури эзэлээ. Буряадай хүдөө ажахын институдай «Альтаир» гэжэ отрядай (командирынь Ц-Д. Дэгбаев, комиссарынь Т. Балданов) Үхэр нютагта хирпиисын завод барилсаһан бригадада хоёрдохи һуури олгогдоо.

Следто хабаадагшад футболоор, волейболоор, гиир үргэлгөөр, аргамжа таталгаар мүрысөөнүүдые үнгэргөө, агитбригадануудай табиһан концерт олондо һайшаагдаа. «Альтаир» отрядай бэлдэһэн гоё һайхан дискотекээр слет дүүрээ.

В. БАБУЕВ.

«УЛААН-ҮДЭ» ТАМАРНА

Буряад ороной ниислэл — Улаан-Үдэ хотын нэрэ зүүһэн рефрижератор Хара далай соогуур тамарна. Тус рефрижераторай экипаж герой-хото Севастополиин «Южрыбхолодфлодой» нэгэдэлэй мэдэлдэ ородог юм.

Ашаа зөөдэг рефрижераторай коллектив үнгэрөөд байһан хоёрдохи кварталай дүнгөөр нэгэдэлэйнгээ экипажнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Эдэнэр загаһа зөөхэ түсэбтэ даабаряа 110,2 процент дүүргээ юм. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 390 тонно загаһанай продукци шэрэжэ, нэгэдэлэйнгээ коллективүүдэй дундаһаа дахинаа шалгарба.

С. ПАШУТИН.

Ялта.

ТАРЯАШАДАЙ АЙЛШАД

Ажалшадые соёлой талаар хангаха хүдэлмэри Тарбагатайн районд о һайнаар эмхидхэгдэнэ. Пенза городһоо ерэһэн «Звездопад» гэжэ бальна хатарнуудай арадай ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнь Бүхэсоюзна конкурс-харалгын лауреат М. Баева), гоё һайхан вальс, бальна ба Латиин Америкын хатарнуудые Дээдэ-Жирим ба Доодо-Жирим, Пестерево, Ехэ-Куналейн клубуудта харуулаа.

Районой соёлой таһагай «Поиск» агитбригада долоон хоногтоо хоёр удаа ажахынуудаар ябажа, таряа хуряагшадта шэнэ программатай наадаяа дэлгэнэ. Концерт харуулагшад нэн түрүүн элидхэл уншана, механизаторнуудтай хөөрэлдөө үнгэргэнэ, удаань ажалай түрүүшүүлдэ зорюулһан буряад болон совет композиторнуудай дуунуудые, частушкануудые хангюурдадаг, хатарнуудые гүйсэдхэдэг юм. Тэдэнһээ жэшээ абажа Куйтун нютагай соёлой байшангайхид таряа хуряалгын халуун хаһада «Автоклуб» гэһэн агитбригадынгаа наадаар баясуулна.

Д. АБИДУЕВ.

АМТАТАЙ ЭДЕЭНЭЙ ЭЗЭД

Амтатай эдеэ хоол бэлдэжэ, гэр бүлынхидөө урмашуулхын тула эзэн эхэнэрнүүд оролдодог. Зүгөөр 1300 хүндэ эдеэ хоол бэлдэхэ гээшэ одоол хүшэрхэн хэрэг бэшэ гү?

Гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын эды шэнээн хүдэлмэрилэгшэд 6-дахи столоводо орожо, эдеэ хоол баридаг юм. Коммунист Р. И. Савельева тус столовые фабрикын ашаглалгада үгтэһэн түрүүшын үдэрһөө даажа абанхай. Столоводонь ороходо, хододоо ариг сэбэр, амтатай эдеэ хоол саг соогоо бэлдэгдэһэн байдаг гээд фабрикын хүдэлмэрилэгшэд эдеэ хоол бэлдэгшэдээ магтана.

Залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ Раиса Ивановна 1966 ондо Саранск хотын кооперативна техникум дүүргэһэнэй һүүлээр Улаан-Үдэдэ хүдэлхөөр эльгээгдэһэн байгаа. Тэрэ түрүүн тогоошоноор хүдэлһэн, удаань столовые даагшаар дэбжүүлэгдэһэн юм. Раиса Ивановнагай хүтэлбэрилдэг коллектив ажалша хүн зониие амтатай эдеэ хоолоор хангажа байхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Столоводонь хирэ-хирэ болоод эдеэ хоолой, кондитерскэ зүйлнүүдэй выставкын үнгэргэгдэжэ байхада, хүдэлмэрилэгшэдтэ угаа ехэ туһа нэмэри боложо үгэдэг гээд мэдээжэ болонхой.

Хори гаран хүдэлмэрилэгшэдһээ бүридэһэн тус коллективэй гэшүүд 1980 онһоо эхилээд, бүхэроссин социалис мүрысөөндэ илагша болон тодорнод. Мүн эдэнэр СССР-эй текстильнэ промышленностиин эдеэ хоолоор хангалгын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда түрүү һуури эзэлнэ. Эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг коллективэй гэшүүдэй дунда «шинии, минии хэхэ хүдэлмэри» гэжэ байдаггүй. Бүхы хүдэлмэреэ хамтаараа хэжэ, бүтээжэ байхадаа, өө-мөөгүйгөөр хүдэлжэ шадана бшуу.

Эдэнэр мэргэжэл мэдэсээ дээшэлүүлхые оролдодог. Столовые даагша өөрөө үнгэрэгшэ жэлдэ Москвагай худалдаа наймаанай институт дүүргэһэн юм. Байгша ондо тогоошон басагад Татьяна Хустова Полина Коновалова хоёр институдта, кассираар хүдэлдэг Тамара Дашидоржина, тогоошод Ольга Сухордина, Ирина, Катерина Глазунованууд болон бусад техникумүүдтэ заочноор орохоёо бэлдэжэ байнхай.

Һурган хүмүүжүүлэгшэ, коммунист Р. И. Савельевагай хүтэлбэри доро хүдэлжэ байһан басагад хүдэлмэришэдые амтатай эдеэ хоолоор таһалгаряагүй хангажа байхадаа, тэдэнэрэй зүгһөө һайшаал магтаалда, хайра шагналда хүртэжэ ябана гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үдын хоолой урда тээ тогоошон басагадай бэлдэһэн эдеэ хоолой амтыень үзэжэ байна. (Дунданъ столовые даагша Р. И. Савельева).

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

ААДАРЛААД АБАБА

Эрхүү, Красноярск хотонууд тээһээ Монголой Арадай Республика руу хүйтэн уларилтай агаар эдэ үдэрнүүдтэ нэбтэрэн ороһон юм. Хүйтэн агаарай тиишэ шэглэхэдэнь, хура бороогоор элбэг үүлэн манай республика тээшэ туугдана. Тиигэжэ республикын олохон районуудта үдэрэй туршада ехэ хура бороо, аадар орожо үнгэрбэ. Жэшээнь, Прибайкалиин районой Нестерево тосхондо, Баргажанай районд о, Баргажанай Адагта 22—27 миллиметр хура бороо ороһон байба. Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хориин, Кабанскын, Яруунын, Хэжэнгын районуудта, Улаан-Үдэдэ 10-һаа 21 миллиметр тухай аадар бороо ороһон байна. Саашадаа республикын зарим нютагуудта хура бороо орожо үргэлжэлхөөр хүлеэгдэнэ.

Э. ЖАЛСАНОВА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин хүдэлмэрилэгшэ.

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДУРШЭЛ ТУХАЙ

«Тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү технологи» гэһэн ном Буряадай номой хэблэлээр барлагдажа гараба. Номой автор — Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай директорэй орлогшо, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат А. М. Емельянов үбһэ бэлэдхэхэ, силос, сенаж дараха, ногооной гурил, гранул, брикет гаргаха түрүү технологи тухай бэшэнэ. Иимэ онол арга хэрэглэһэнэй ашаар Ивалгын ОПХ һайн шанартай тэжээл ехээр бэлэдхэһэн байха юм.

А. АБИДУЕВ.

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

☆ «Динамо» бүлгэмэй спортсменүүд ГТО-гой нормо тушаалгаар мүрысөө үнгэргэхэ юм. Үглөөнэй 8 часһаа үдэшын 7 час хүрэтэр болохо мүрысөөнүүд «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Мүн энэ стадион дээрэ футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадANай хоёрдохи дүхэригэй мүрысөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Амаралтын үдэр үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүд үдэрэй 4 часһаа эхилхэ болоно.

◈ Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой Соёлой ордондо «Алтан намарай бэлэгүүд» гэһэн выставкэ үдэр эмхидхэгдэбэ. Тус выставкэ үдэрэй 2 часһаа үдэшын 8 час хүрэтэр үргэлжэлхэ. Харин стадион дээрэнь заводой дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө футболоор цех, бригаданuудай дунда наадан үнгэргэгдэхэнь.

◈ Улаан-Үдэ хотын ажалшадай амардаг, сэнгэдэг сэсэрлиг соо шатараар нэгэ доро наадаха дуратайшуулай дунда мүрысөөн августын 31-дэ, үдэрэй хоёр часһаа эхилхэ юм.

△ Мүн ЛВРЗ-гэй «Современник» кафе, «Строитель» ордонтой суг «Танилсалгын клубай» үнгэргэдэг хэмжээ ябуулга үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Энэ хэмжээ ябуулга үдэшын 6 час 30 минутаһаа эхилхээр хараалагдаба.

◈ Августын 31-нэй үдэшын 8 часһаа ЛВРЗ-гэй Соёлой болон техникын ордондо «Хаана, хэзээ, юун болооб!» гэһэн викторина үнгэргэгдэхэ.

◈ Түмэр замайхидай клубта амаралтын үдэрэй үдэшын 7 час 30 минутаһаа кинорежиссер Иосиф Хейфицэй ажал ябуулгада зорюулагдаһан хөөрэлдөөн боложо, удаань тэрэнэй зохёоһон «Подсудимый» гэһэн фильм харуулагдаха.

◈ Нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» болон шэлэн заводой соёлой байшангуудта амаралтын үдэрэй 11 часһаа нэгэдэхи класста ороһон үхибүүдтэ зорюулагдаһан байндэр үнгэргэгдэхэ юм. Үдэшэндөө залуушуул хатар, танца эмхидхэхэ болоно.

◈ Аяншалга болон экскурсиин Улаан-Үдын бюрогой хүдэлмэрилэгшэд авиационно заводой, М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые Новоселегинскээр аяншалхыень абаашаба. Мүн Москва, Вильнюс, Шэтэ, Благовещенск болон бусад хото городуудһаа ерэһэн хэдэн бүлэг «Максимиха» гэжэ аяншалгын баазада амархаяа ошобо.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

1986 оной августын 24-дэ үнгэргэгдэһэн 34-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«45-һаа 6-ень тааха спортлото»: 688.932 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (5 карточка) таагшад — 9.416 түхэриг, дүрбэн номер (1.143 карточка) тааһан хүнүүд — 54 түхэриг, гурбан номер (24.469 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 5.564.730 билет ороо. Табан номер (61 карточка) тааһан хүнүүд — 5.552 түхэриг, дүрбэн номер (6.696 карточка) таагшад—75 түхэриг; гурбан номер (165.702 карточка) тааһан хүнүүд 5 түхэриг абаха.

34-дэхи тиражай биледүүдээр, 25-һаа 34-дэхи тираж хүрэтэр хабаадаһан 10 тиражай биледүүдээр шүүбэринүүд сентябриин 8-һаа октябриин 8 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ТЕЛЕВИДЕНИ

(Августын 31-һээ сентябриин 7 хүрэтэр)

ВОСКРЕСЕНИ, 31
ШАХТЕРОЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—Ритмическэ гимнастика. 10.10—«Россияночка» ансамблиин концерт. 10.25 — «Спортлотогой 35-дахи тираж. 10.35—«Будильник». 11.05—«Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.05 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.35—«Аяншалагшадай клуб». 13.35—«Хүгжэмтэ киоск». 14.05—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.05 — Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда. 15.45—«Реформын замаар». СССР-эй Гэгээрэлэй министр С. Г. Щербаковтой хөөрэлдөөн. 16.00—Хүнгэн атлетикээр Европын чемпионат. 16.30 — Мультфильм. 16.45 — «Жизнь на земле»—13 серитэй баримтата фильм. (Англи). «Хищники и их жертвы». 11-дэхи сери. 17.40—«Эдир харагшын театр». «Белая лошадь —горе не мое»—зүжэг. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45— Мультфильм. 20.05 — Хүнгэн атлетикээр Европын Чемпионат. 20.35—«Телевизор харагшадай анхаралда». 21.00 —«Оперно сценын уран бэлигтэн». Плачидо Доминго» (Испани). 22.00—Время. 22.30 — «Да здравствует, кино!»—баримтата фильм. 23.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» (М)—«Днепр». 23.45 —Үһан дээгүүр санаар һолжорхо спортоор СССР-эй чемпионат. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев)—«Торпедо» (М).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!». 9.20 — Шахтерой үдэртэ баримтата фильмүүд. 10.05—Мультфильмнүүд. 10.30 —«Ород хэлэн». 11.00—«Минии хүгжэм—минии ажаябадал». 11.45—Эстониин телевидениин программа. 13.00—«Эб найрамдал ба залуушуул». [illegible]

ПОНЕДЕЛЬНИК, СЕНТЯБРИИН 1.
ЭРДЭМ УХААНАЙ ҮДЭР, ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.50 — Баримтата фильм. 10.10 — Футболой шэнжэлэл. 10.30 — Хүгжэм. 10.50 — Үхибүүдтэ уран һайханай богони фильмүүд. 11.30 — Кабардино-Балкарай АССР-эй Гүрэнэй хатарай ансамблиин концерт. 12.35 — Шэнэ һонин. (12.40 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильм. 16.10 — «Ехэ педсовет». СССР-эй АПН-эй президент М. И. Кондаков дамжуулгые хүтэлхэ. 16.55 — «XXI зуун жэл руу аяншалга» — концерт. 18.10 — Мультфильм. 18.20 — Эб найрамдалай хэшээл. **Улаан-Үдэ.** 18.45 — телеочерк. 19.05 — «Манай хото — манай гэр». Үбэлдэ бэлдэлгэ тухай. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хүрдадхалга». **Улаан-Үдэ.** 20.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.50 — «Повстанческая история». 3-дахи сери. «Грандиозный замысел». (ЧССР). 22.00 — «Время». 22.35 — «Политическэ театр». «Я пришел, чтобы назвать твое имя» — зүжэг. 23.35 — Спортивна гимнастикаар дэлхэйн кубок. 00.05 — Баримтата фильм. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Физикэ. 6-дахи класс. 10.05 — В. Брюсовэй шүлэгүүд. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 11.35, 12.35 — Астрономи. 10-дахи класс. 12.05—«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 13.05 — Географи. 5-дахи класс. 13.35 — Баримтата фильм. 13.55 — Багшада хүгжэмэй хэшээл. 1-дэхи класс. 14.55—Карл Маркс. «Размышления юноши при выборе [illegible]

ВТОРНИК, 2.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 —«Повстанческая история». 3-дахи сери. «Грандиозный замысел». 10.55 — Мультфильмнүүд. 11.25 — «Я пришел, чтобы назвать твое имя»—зүжэг. 12.25— «XXI зуун жэл руу аяншалга». 13.40 — Шэнэ һонин (13.45 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.35 — «Сказание о Сиявуше» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 18.10 — «Хо-Ши-Мин: память об источнике» — баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 19.00 —Шэнэ һонин (буряадаар). 19.10 — «Социализмын оронууд». Вьетнам (буряадаар). 19.25 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 — Киножурнал. 20.10 — «Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». **Москва.** 20.50 — «Повстанческая история». 4-дэхи сери. «О скрытой точке кипения». 22.00 — «Время». 22.35 — Спортивна гимнастикаар дэлхэйн кубок. 23.20 — Дуун, романс, вальс. 24.00 — Баримтата фильм. 00.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 9.55 — Баримтата фильм. 10.05, 14.25 — Француз хэлэн. 10.55 — «Хүгжэм». М. И. Глинка. 11.40—12.40 — Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 12.10 —«Ород хэлэн». 13.10 — Телеочерк. 13.40 — Совет уран зохёолшодой онтохонууд. 14.55 — «Кольцо из Амстердама» — уран һайханай фильм. 16.20 — Баримтата фильм. 16.40—Шэнэ һонин. 16.45 — Тележур- [illegible]

СРЕДА, 3.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Повстанческая история». 4-дэхи сери. «О скрытой точке кипения». 11.25 — «Аяншалагшадай клуб». 11.55 — Коми АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 12.40 — Шэнэ һонин. (12.45 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильм. 16.00 — «Сказание о Сиявуше» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. **Улаан-Үдэ.** 17.40 — «Табан хушуун» гэһэн программа. 18.10 — «Арадай хиналтын экран». 18.50 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.15 — «Манай саад». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Мультфильм. 20.10 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 20.55 — «Повстанческая история». 5-дахи сери. «Августовские дни». 22.00 — «Время». 22.35 — Спортивна гимнастикаар дэлхэйн кубок. 23.05 — Театральна шэнжэлэл. 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9,35, 10.35 — Обществоведени. 10.05, 13.40 — Немец хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Астрономи. 3-дахи курс. 11.35, 12.35 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 12.05 — «Түрэлхидэй үдэр — суббото». 13.10 — Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 14.10 —«Мэдэхэ, шадаха бай». 14.40 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 15.10 — Баримтата фильм. 15.30 — «А. Гайдарай ажаябадал ба номууд». 16.15 — Шэнэ һонин. 16.20 — Түбэй телевидениин болон Бүхэсоюзна радиогой академическэ хоорой кон- [illegible]

ЧЕТВЕРГ, 4.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время». 9.45 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.00 — «Повстанческая история». 5-дахи сери. «Августовские дни». 11.05 — «Ан амитадай аймагта». 12.05 — Һурагшадта уран зохёолой викторина. 13.35 — Шэнэ һонин. (13.40 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.45 —«Объектив». 17.20 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.50 — «Арһан бүмбэгэ» клубай шангай түлөө футболоор һурагшадай бүхэсоюзна мүрысөөнүүдэй түгэсхэл. **Улаан-Үдэ.** 18.35 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — СССР-эй Нефтиин болон газай промышленностиин барилгын предприятинуудай министерствэдэ кадрнуудай болон социальна асуудалнууд шиидхэлгэ. 20.35 — Баримтата фильм. 20.45 — «Повстанческая история». 6-дахи сери. «Раскаты грома». 22.00 — «Время». 22.35 — Уран зохёолшо А. Калинин нютагаархинтайгаа уулзаха. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Шатараар дэлхэйн чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Хүгжэм. 2-дохи класс. 10.05, 13.30 — Испан хэлэн. 11.05 — Е. Смеляковой шүлэгүүд. 11.35, 12.40 — Гэр бүлын ажабайдалай ёһо заншал. 9-дэхи класс. 12.00 — Баримтата фильм. 12.10 — «Манай саад». 13.05 — «Физикэ». 7-дохи класс. 14.00 — Олон үндэһэ яһатанай совет литература тухай. 14.45 — «Чудак из 5 «Б» — уран һайханай фильм. 16.10 — Шэнэ һонин. [illegible]

ПЯТНИЦА, 5.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Повстанческая история». 6-дахи сери. «Раскаты грома». 11.00 — Нефтиин болон газай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ. Баримтата фильмүүд. 11.30 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 12.10 — «Арһан бүмбэгэ» клубай шангай түлөө футболоор һурагшадай бүхэсоюзна мүрысөөнэй түгэсхэл. 12.55 —Шэнэ һонин. (13.00 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.35 — Ород хэлэн. 17.10 — «Чувашай угалзанууд». **Улаан-Үдэ.** 17.40 — киножурнал. 17.50 — «Буряадай залуушуул» гэжэ республиканска газетэ тухай хөөрөөн. 18.30 — «Сэлэнгэ» (буряадаар). **Москва.** 19.00 — Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 — Шэнэ һонин. (буряадаар). 20.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.50—«Повстанческая история». 7-дохи сери. «Не на жизнь, а на смерть». 22.00 — «Время». 22.35 — «Повстанческая история». 8-дахи сери. «И близок день». 00.00—Фильм-концерт. 00.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.35, 10.35 — Хүгжэм. 3-дахи класс. 9.55 — Гол мүрэнэй транспортаар пассажирнуудые хангалгын дүй дүршэл. 10.05, 13.40 — Англи хэлэн. 10.55 — Суднануудые дамжуулдаг шлюзүүдые атоматизацилга. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.40 —Ород үльгэрнүүдэй геройнууд. 5-дахи класс. 12.05 — Библиотекэ соогуур аяншалга. 13.10 — Түүхэ. 6-дахи класс. 14.10 — В. Астафьевай зохёолнуудай хуудаһануудаар. 14.55 — Географи. 7-дохи класс. 15.25 — Гете. «Фауст». 1-дэхи фильм. 16.20 — Шэнэ һонин. 16.25 — [illegible]

СУББОТО, 6.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Духовой оркестр наадаха. 10.05 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 10.35 — «Суббото — түрэлхидэй үдэр». 11.05 — «Элүүр энхэ байлга». 11.50 — «Повстанческая история». 7-дохи сери. «Не на жизнь, а на смерть». 8-дахи сери. «И близок день». 14.25 — Концерт. 15.25 — Мультфильм. 15.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.50 — Гэр байра барилгын шанар. 16.35 — «Утро без отметок» — үхибүүдтэ фильм. 17.45 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 18.45—«Поэзи». 19.05 — «Ненасытность дьявола» — видео-фильм. 18.10 — «Үнэн зүрхэнһөө». 22.00 — «Время». 22.35—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 22.50 — «Аргентинское танго» ансамблиин концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 —Баримтата фильм. 9.30—Ритмическэ гимнастика. 10.15 — «Үглөөнэй почто». 10.45 — Баримтата фильм. 11.35 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 12.05—«Үльгэр домогой мүндэлдэг газарта». 12.50 — Концерт. 13.20 — «Следствие ведут Знатоки». «Ответный удар» — зүжэг. 1-дэхи, 2-дохи се- [illegible]

ВОСКРЕСЕНИ, 7.
НЕФТИИН БОЛОН ГАЗАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Ритмическэ гимнастика. 10.15 — Киножурнал. 10.25 — «Спортлотогой» 36-дахи тираж. 10.35 — «Будильник». 11.05 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.25 — «Үглөөнэй почто». 12.35 — «Аяншалагшадай клуб». 13.35 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.05 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.25 — Совет газар дээрэ уулзалга. 15.20 — «Жизнь на земле». 12-дохи [illegible]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Таряа хуряалга-86» — суглуулбари. «Үглөөдэр — Эрдэм мэдэсын үдэр» — материалнуудай суглуулбари. «Мүнөөдэр —Шахтерой үдэр». «Туршалга хүсэеэ эршэдхэнэ» — Ан. Климовэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Үзэл сурталай хүдэлмэри. «Урмашуулганууд урмашуулна гү?» —З. Помулевой статья. Совет дүүдэй хүдэлмэри. «Жэшээтэ байдалтай микрорайон» —В. Гуляевай корреспонденци. Хурдадхалгын замаар. «Таарамжатай нэрин графигаар» — Г. Елисеевагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Һургуули, мэндэ амар!» — П. Бардахановай статья. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Үгтахаар бэлэн» — Г. Елисеевагай статья. Сэхэ руунь хөөрэлдөөн. «Альга ташахаяа хүлеэд гэеэ» — В. Евсеевэй статья. «Бугануд хабсагай дээрэ» — Ч. Гомбоин, Ц. Цыренжапов гэгшэдэй фото-мэдээсэл. «Эб нэйрамдалай хэшээл» — Т. Нагаевагай корреспонденци. Спортын һонин.

МАНАЙ АДРЕС. ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная 2-51-[illegible], зам редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-54-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-[illegible], информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография [illegible] ственного комитета Бурятской А[illegible] делам издательств, полиграфии [illegible] вой торговли г. Улан-Удэ ул. Ле[illegible] Н-03623. Заказ № 201. Индекс [illegible]

Реда[illegible] Ц. Б. Ц[illegible]